

Választási mindenfélék

Módosulnak a választási eredmények?

A fővárosi, de az országos szavazatok aránya is változhat a Fővárosi Választási Bizottság jogértelmezésének a hatására. Berényi Sándor professzor a bizottság elnöke az MTI-nek elmondta: több szavazókörből állampolgári kifogást nyújtottak be. Ezt követően a kifogások megvizsgálása után, a bizottság állást foglalt abban, hogy a XIII. kerület 29. számú szavazókörében, a hibásnak jelzett 39 szavazatból 8-at; a III. kerület 23-as számúban 28-ból 11-et; a XI. kerületi 58. számúban 35-ből 15-öt érvényesnek ismertek el.

Berényi Sándor szerint a bizottság által megvizsgált érvénytelen szavazatok között voltak olyanok például, amelyeken a választópolgár csak aláhúzta valamelyik pártlista jelöltjének a nevét, vagy X helyett csak egy átlós vonalat húzott, s akadt olyan is, ahol a lista valamelyik jelöltjének neve mellé tettek X-et. A megvizsgált három szavazókör érvénytelen szavazatai közül így több mint 40 százalékot ismert el érvényesnek a bizottság. Mint ismeretes a fővárosban több mint 30 ezer érvénytelen szavazatot találtak az urnákban, s könnyen előfordulhat az a helyzet – a fővárosi választási bizottság szerint –, hogy egy általános urnavizsgálat után további mintegy 15 ezer szavazat is érvényes lehet.

Ez a helyzet a 4 százaléknál kevesebbet elért pártok számára a fővárosban, de egy esetleges országos vizsgálat során – hasonló értelmezés esetén – akár országosan is sorsdöntő lehet néhány párt számára. (MTI)

Egység az MSZP mellett

Tolna megye 1. számú választókerületébe tartozó decsi szociális otthon idős, beteges lakóihoz vándorurnát vittek a szavazatszedők. Mint a bizottság titkára elmondta, az idős emberek a szavazóhelyiségben úgy jelentek meg, hogy kezükben a körzet MSZP-jelöltjének fényképével ellátott röplapot szorongatták, azzal az instrukcióval, hogy rá akarnak szavazni. A legtöbben, akik nem tudtak olvasni, vagy rosszul láttak, a szavazatszedő bizottság tagjaitól azt tudakolták, hol van a listákon a hármas és a tízes sorszám, mert oda akarják rajzolni a „+” jelet. A hármas a jelölt, a tízes pedig az MSZP listaszáma volt.

Nagyon gyanús EGY-séget képviseltek az öregek.

Kire s hogyan a második fordulóban?

Április 8-án 171 egyéni választókerületben kell második választási forduló tartani. Erről a választópolgárok nem kapnak újabb személyes értesítést, kopogtatócédulát, személyi igazolványukkal az első forduló helyszínén szavazhatnak majd.

A második fordulóban azok a jelöltek indulhatnak, akik az elsőben az érvényes szavazatoknak minimálisan 15 százalékát megkapták. Ha nincs legalább három ilyen jelölt, akkor az első fordulóban a legtöbb szavazatot elért három jelölt versenghet a voksokért. Képviselő az lesz, aki a legtöbb érvényes szavazatot kapja, feltéve, hogy a szavazáson a választókerület polgárainak több mint az egynegyede szavazott. A március 25-i első fordulóban néhány egyéni választókerületben nem szavazott a választókerület polgárainak több mint a fele, így ezeken a helyeken a második fordulóban mindazok a jelöltek indulhatnak, akiknek a neve az elsőben felkerült a szavazólapra. A második fordulóban ezeken a helyeken is feltétel a 25 százalékos részvételi arány.

Amennyiben április 8-án valamelyik választókerületben nem jelenik meg a szavazásra jogosultak negyede, akkor időközi választást kell tartani, amelyet az Országos Választási Bizottság egy hónapon belül tűz ki, és azt a kitűzéstől számított három hónapon belül kell lebonyolítani.

Az új szavazólapokról

Az Állami Nyomda gépei vasárnap megkezdik az országgyűlési választások április 8-i, második fordulójához szükséges szavazólapok nyomását. A versenyben maradt jelöltek nevei továbbra is abc-sorrendben szerepelnek majd a lapon. Szilágyiné Farkas Zsuzsa, a BM Választási Irodájának munkatársa az MTI érdeklődésére elmondta, hogy a képviselőjelöltek esetleges visszalépése nem hátráltatja a szavazólapok készítését. A jelöltségről a választásokig bármikor le lehet mondani. Ebben az esetben a már kinyomtatott szavazólapokról a helyi választási bizottságoknak kell a feleslegessé vált nevet kihúzniuk.

Még uralkodnak a régi vezetők

(A munkásönművelésről egy munkás a 4. oldalon)

Antall, Kis, Orbán

(Meditáció a 6. oldalon)

Ceausescu vadászvillója. Látogatás a Kárpátokban a 3. oldalon

Súlyos román politikai helyzet

Király Károly szerint Romániában mind nagyobb a munkanélküliség. Egyre több a jele az inflációnak, az élelmiszerek és más fogyasztási cikkek krónikus hiányának. Ez mind elégtelenséget szül. A sajtó, rádió és televízió még nem mentes a negatív befolyásoktól, a maradi nézetektől, a csoportérdekektől és szubjektívizmustól. A politikai pártoknak nem sikerült megszilárdulniuk. Még nincs világos, átgondolt programjuk. Vezetőségük rögtönzött.

Elég gyakran folyamodnak olcsó választási fogásokhoz, a még tapasztalatlan tömegek manipulálásához. A letűnt diktatúrától kölcsönzött eszmék részleges befolyása alatt állnak.

Kitér Király arra, hogy a súlyos politikai helyzet kialakítását elősegítette egy olyan szervezet, a Vatra Romaneasca jelentkezése, amely tulajdonképpen jobboldali irányultságú politikai rohamosztag. Az egyetlen párthoz sem tartozó

szervezet kényelmes keretet kínál jobboldali elemek és mozgalmak, zavarteltő, nacionalista csoportok egyesítéséhez egy „hazafias” alakulatban.

A továbbiakban úgy értékeli a helyzetet, hogy a társadalmi ellentmondások hangsúlyozásának folyamatában tudatosan tették problémaküszövé a nemzetiségek helyzetét. Nem csupán a román-magyar viszonyról van szó, hanem a románok és a többi kisebbség közötti viszonyról is, bár jelenleg a magyar-román kapcsolatokra helyeződött a hangsúly. „Ilyen körülmények között nem folytatható semlegeségi politika, egyensúlypolitika.

A tények birtokában és nem a benyomások, a provokációk hatása alatt kell cselekedni, igazságot kell szolgáltatni, nem haragítva meg senkit. Romániában a nemzeti kisebbségek nem nézhetik el, hogy továbbra is megalázzák őket, továbbra is megfosszák őket jogaiktól.”

Távozz tőlem, tagadás szelleme!

Nem meghatódva, hanem valami – talán épp tavaszi vagy egy karácsony előtti? – elszánt, erős és erőt adó derűlátással kiáltottam föl évekkal ezelőtt: Igen!-nel kezdődjék minden dalunk! Ott, Romániában. Még az átkosban.

Állítottuk és ma is állíthatjuk, hogy ha halni kell is, de élni jó, és bonthatatlan egyetemes harc az élet. Jó, értelmes munka is harc, mint ahogy oldozhatatlan szerelmesek gúzsza is harc – egymásért.

Tagadtuk a hitványat és eregettük az állítást, az igenlés röppentyűit, ha a jó, a tiszta jelentkezett Romániában.

Tagadom most, hogy részeg, falusi románok szervezkednek, rombolnak, ölnek Szatmárnémetitől Marosvásárhelyig, napok óta.

Állítom, hogy a jól szerveződő, gáncstalanul és gátlástalanul ügyködő Vatra Romaneasca, meg a Parasztpárt igazítja a román tömegeket Vásárhelyre.

Tagadom, hogy a magyar, revizionista, határkiigazító állampolgárok szervezték március 15-ét Romániában.

Állítom, hogy a bukaresti egyetemisták tömegesen érkeztek Vásárhelyre a zárlat napjaiban, és nem alkalmilag, hanem szervezeten.

Tagadom, hogy elhangzott volna egyetlen tiltakozó szó Sepsiszentgyör-

gyön, a sokezer ünneplő tömegben, mikor a román állami zászló alatt, román nyelven mondta Fábán Ernő ünnepi beszédét, Erőss Péter. Azért ő, mert egyetlen román értelmiségi sem vállalta ezt a szerepet. Jelen voltam, ott élő kisfiammal.

Állítom, hogy a húszas évek elejétől, egészen Trianontól a mai napig a lesújtott erdélyi magyarság, a kisebbség kereste a gyámságos román államalkotó nép kegyeit, kereste a békés együttélés útjait, szóban, szervezetben, irodalomban egyaránt. 1989. december 21-én utolsó beszédében Ceausescu azal vádolta Magyarországot, hogy állampolgárai révén fölbujtotta a temesvári magyar nacionalistákat, a huligánokat stb. – a mostani román államfő nyilatkozatát immár ismerjük, ismeri a világ.

Friss sírok mellett áll újból a lehajtott fejű igazság Erdélyben. Tagadás szelleme tombol, és remegve tapasztja sebeire tenyerét újból a kisebbség, akár Szárzaján, a favágótoke körül 1944-ben. Állítom, zsákutcába futtatták a román forradalmat, és az most önmagát marja, mint sarkokba szorított eb.

Az ENSZ? Ugyan! Csóválja fejét: – Ejnye-bejnye, gyermekeim...

Czegő Zoltán

A Hild-érem hátoldala
Pápai képriportunk a 4. oldalon

Kísért a Stasi múlt

Böhme egyelőre visszavonul

Az NDK SPD-vezetője, Ibrahim Böhme hétfőn minden funkciójáról lemondott mindaddig, amíg nem tisztázódnak az ellene felhozott vádak, miszerint ő is a Stasi informátora volt és ellenzékieket figyelt meg pénzért. Ügyvédet bízott meg az ügy kivizsgálására, ugyanakkor hevesen tiltakozott hétfői sajtókonferenciáján a Spiegel című nyugatnémet hírmagazinban múlt héten napvilágra hozott híresztelések ellen. A párt vezetőjét egyben parlamenti képviselővé is megválasztották, s ő lenne az SPD parlamenti frakciójának vezetője is. Az NDK CDU vezetőjét is vádolják, hogy dolgozott a Stasinak, ám őt pártja ennek ellenére nominálta hétfőn miniszterelnökké. A Stasi feloszlásáért felelős kormánybiztos, Werner Fischer a kölni Expressznek adott interjújában azt is elmondta, hogy a CDU vezetője a Stasi aktáiban „Scemy” fedőnév alatt szerepelt, ugyanakkor más források is alátámasztják, hogy De Mezier esete sem-

mel sem kevésbé súlyos, mint a menesztett Schnurré volt. De Mezier kijelentette, az állambiztonsági minisztériumhoz fűződő kapcsolatai nem mentek túl az ügyvédi munkájával feltétlen összefüggő kapcsolatokon és pénzt vagy kedvezményeket sohasem fogadott el a minisztériumtól. Múlt héten Eppelmann, a Demokratikus Fellendülés vezetője – aki a Stasi múltjért menesztett pártvezető Schnur helyét foglalta el – abbéli aggodalmának adott hangot, ha sokat bolygatnák a múltat, kiderülne, hogy például a parlamenti képviselők 40 százaléka dolgozott a hírhedt állambiztonsági minisztériumnak. Ellenzékiek javasolták ugyan, hogy vizsgálják felül a honatyák múltját, ám mind a főállamügyész, mind a CDU elnöksége úgy véli, jogilag erre nincs lehetőség. A képviselők immunitását csak büntett gyanúja esetén lehet feloldani.

Holan-Koch Júlia

Washington tartózkodó Litvánia ügyében

Miközben a litván kormány segítséget kért a Nyugattól és litván származású amerikaiak e kormány elismeréséért tüntettek Washingtonban, az amerikai vezetés kedden érezhetően mérsékeltebb hangot ütött meg a kérdésben. A nyilvánvaló ok: a Bush-kormány a gyors litván önállósulási törekvések kedvéért nem akarja kockára tenni a nagyszabású haderősökkelentési egyezményeket s a szovjet-amerikai közeledés várható további gyümölcseit.

A Fehér Ház az első vilniusi katonai lépések után tiltakozott s jelezte, hogy azok folytatódása kihathat az amerikai-szovjet kapcsolatokra. Kedden viszont, a további szovjet katonai lépések után Marlin Fitzwater szóvivő értésre adta: „nagyon összetett, kényes helyzetről” van szó, ezért nem kívánják kommentálni a további fejleményeket. A külügyi szóvivő elmondta, hogy James Baker külügyminiszter magánjellegű üzenetet is küldött szovjet kollégájának, de szó sincs arról, hogy a két nagyhatalom a kulisszák mögött alkut kötne a litván kérdésben.

Békétlen egyházak

Sikertelenül próbálta megbékíteni a görögkeleti és a görög katolikus egyházi vezetőket Petre Roman miniszterelnök kedden lezajlott kolozsvári látogatása alkalmából. Mint jelentették, a román kormányfő a magyar kisebbség és a román nacionalisták képviselőivel folytatott megbeszéléseken kívül fogadta a két egyház 5-5 vezetőjét is.

Romániában a görögkeleti, vagyis ortodox, illetve a pápa fennhatósága alá tartozó görög katolikus egyház vitájának alapja az az 1948-as rendelet, amely államosította, azaz az ortodoxoknak adta át a görög katolikusok templomait. A görög katolikusok most 1800 templomot követelnek vissza az ortodoxoktól, akik visszaadásukra nem mutatnak hajlandóságot, legfeljebb abba egyeznének bele, hogy „a végleges megoldásig” felváltva tartsanak istentiszteleteket a templomokban.

A VILÁG HÍREI

– Közel négyszáz embert tartóztattak le január 11-én az albániai Shkodrában egy vallásszabadságot követelő tüntetés során. A kelet-európai hitélet megfigyelésére alakult brit Keston College nevű csoport szerdai jelentése szerint az őrizetbe vett személyek közül százhuszan még mindig fogságban vannak.

– Román kormányküldöttség érkezett szerdán Szöulba, hogy diplomáciai kapcsolatok létesítéséről tárgyaljon a dél-koreai kormány képviselőivel. Az egyhetes megbeszélésre érkezett román küldöttséget Mircea Mitran külügyminiszter-helyettes vezeti.

– Ismeretlen álarcosok szerdára virradóra meggyilkolták az egyik ciszjordániai palesztin menekülttábor ENSZ-alkalmazásában lévő vezetőjét. A 33 éves Jasszer Szaid Kazmuz az UNRWA (az ENSZ Segélyező és munkaközvetítő hivatala palesztinai menekültek számára) alkalmazottjaként a

megszállt Ciszjordániában lévő Nur Samsz menekülttábor egyik vezetője volt.

– Rémhírnek minősítette szerdán a kínai külügyminisztérium szóvivője azokat a híreszteléseket, amelyek szerint Peking rövid hatótávolságú rakétákat exportál a Közép-Keletre. A hírhírnökségek kedden Pekingben dolgozó nyugati diplomaták közlésére hivatkozva azt írták, hogy Tiencsin kikötővárosból 80–120 kilométer hatótávolságú MIB típusú föld-föld rakétákat indítottak útnak, feltehetően Irak vagy Irán felé.

– Három ismeretlen álarcos merényletet követett el kedden este Dél-Libanonban egy amerikai misszionárius ellen. A gyilkosság hírért az Izraelbarát dél-libanoni hadsereg és a libanoni ENSZ békefenntartó erők parancsnoksága is megerősítette. Az 56 éves William Bell Robinson igazgató a dél-libanoni Rasaja Fukar nevű kisvárosban, az Izrael által biztonsági zó-

A Westminster palota folyosóin terjedő legújabb elmékedés szerint a honatyáknak fel kell készülniük arra, hogy hamarosan két királyimitátor kollégán foglalt helyet az alsóházban.

A gonoszokodó tréfálkozás egyik célpontja természetesen Margaret Thatcher miniszterelnök asszony, akit – kiváltképpen az ellenzéki padosorokban – már hosszabb ideje szólnak meg amiatt, hogy, úgymond, uralkodónői stílusban vezeti az országot. A kormányfő valóban gyakran nyilatkozik királyi többes számban, de az alsóház mindkét oldalán, sőt országszerte egy magánjellegű nyelvbollása keltett általános kuncogást. Thatcher asszony ugyanis így jelentette be a sajtónak első unokája megszületését: „Nagymamává letünk”.

A mostani szellemeskedésre az ihlette a képviselő urakat, hogy egy, a miniszterelnök asszony nemzetközi tekintélyéhez mérhető világhírnévre szert tett asszony pályázza meg az alsóház egy megüresedő helyét. Rádásul tény, hogy gyakran lép fel „királyimitátorként”. Ez munkaköri kötelessége. Mivel hogy mestersége: színész.

Az Oscar-díjas Glenda Jackson, I. Erzsébet királynő feledhetetlen és brit vélemény szerint minden idők legnagyobb színpadi és tv-filmbeli megszemélyesítője – politikára adta a fejét. Megpályázta a képviselőjelölti posztot London Hampstead és Highgate választókeretében, amelynek jelenlegi konzervatív képviselője bejelentette, hogy nem indul a két éven belül esedékes általános választásokon. Három vetélytársnőjét lekörözve a művésznő a szavazatok csaknem hatvan százalékával nyerte el a körzet aktivistáinak bizalmát.

Romániában meghosszabbítják a katonai szolgálat idejét

Ezt Victor Stanculescu honvédelmi miniszter jelentette be kedden este a katonákhoz intézett felhívásában. A meghosszabbítás legfeljebb hatvan napra szólhat. A miniszter felhívása szerint a jelenlegi bonyolult román politikai, gazdasági és társadalmi helyzet megköveteli, hogy minden katona a legfegyelméletben teljesítse a haza iránti kötelességét. „Katonák, legyetek az őrhelyeiken, hogy elretentsetek minden provokációt!” – mondotta. A rendelet elégedetlenséget váltott ki a leszerelés előtt álló katonák soraiban. Már hétfőn éjszaka megjelentek Bukarestben az első tiltakozó katonai csoportok, de a televízió épületébe nem engedték be őket, nem jutottak a kamerák elé. Kedden folytatódott kisebb katonai csoportok felvonulása tiltakozásul a szolgálati idő meghosszabbítása miatt.

Gorbacsov elnöki beszéde

Még ezen a héten összeül az elnöki hatalom bevezetésével létrehozott Föderatív Tanács, amelyen a szövetségi rendszer átalakításával összefüggő kérdések mellett áttekintik a baltikumi, különösképpen a litván helyzetet és a kaukázusi állapotokat – jelentette ki Mihail Gorbacsov az Elnöki Tanácsban elhangzott beszédében. Gorbacsov rámutatott, hogy a gazdasági reform sikeréhez elengedhetetlen a politikai reform sikere. Az elnök két kulcskérdést említett. Hangsúlyozta, hogy meg kell gyorsítani a Legfelsőbb Tanácsban a helyi önkormányzatokról szóló törvény elfogadását, amely biztosítaná a szükséges jogköröket a tanácsoknak. Másrészt elmondta, hogy elsőrendű fontosságú a szövetség átalakítása.

Mint mondotta, az elnöki hatalmat minden szinten az államhatalmi szervek hatékonyságának növelésére szolgáló eszköznek tartja. Ez magában foglalja az egyes szervek funkcióinak elkülönítését és felelősségük növelését. Hangsúlyozta, hogy elnökként a törvényesség betartását tartja egyik legfontosabb feladatának, s javaslatot tett az Elnöki Tanácsban belüli a törvényvédő szervek tevékenységét összehangoló bizottság felállítására. Ennek tagja Vagyim Bakatyin belügyminiszter, Vlagyimir Krjucskov, a KGB elnöke, Alekszandr Jakovlev, a KB nemzetközi titkára és Veniamin Jarin népi küldött.

Gorbacsov nemzetközi kérdések kapcsán hangsúlyozta, hogy újra kell gondolni a kelet-európai országokkal folytatott együttműködés kérdéseit csak úgy, mint a fejlődő országokhoz fűződő gazdasági kapcsolatok problémáját.

Pápai nuncius Budapestre

II. János Pál pápa szerdán kinevezte a Szentszék Budapestre küldendő diplomáciai képviselőjét. A pápai nuncius, aki a Magyar Köztársaságban képviseli majd a Vatikánt, a 64 éves Angelo Acerbi címzetes érsek. Acerbi 1925-ben született egy La Spezia melletti faluban. Több diplomáciai megbízatást látott már el, többek között a párizsi nunciaturán. Legutóbb Kolumbiában képviselte a Vatikánt. Címzetes érseki címét VI. Pál pápától kapta 1974-ben. Magyarországot a Vatikán között 1945-ben szaktak meg a diplomáciai kapcsolatok, amikor a szövetséges ellenőrző bizottságot képviselő szovjet parancsnokság kiutasította az országból az akkori nuncius. A kapcsolatokat 45 év elteltével, ez év február 9-én állították helyre Budapesten Agostino Casaroli bíboros államtitkár és Németh Miklós miniszterelnök aláírásával, azt követően, hogy az országgyűlés új lelkiismereti és vallásszabadsági törvényt hozott, és a kormányzat új alapokra helyezte az egyházak és az állam viszonyát, megszüntetve minden ellenőrzést és beavatkozást az egyházi ügyekben.

II. János Pál pápa szerdán – a szokásos heti általános pápai kihallgatás keretében – külön áldását küldte „az egész magyar népnek és kiváltképpen a fiataloknak”. A pápa Egerből érkezett magyar zárandokok egy csoportjához intézte szavait a Luigi Nervi építette hatalmas fogadóteremben, ahol minden szerdán sok ezer hívővel találkozik. Rövid beszédében, amelyből néhány mondatot magyarul mondott, az egyházfő arra buzdította hallgatóit, hogy „hirdessék Krisztus igéjét hazájukban”.

A színésznő az alsóházba megy

A legnagyobb brit ellenzéki erő, a Munkáspárt színeiben induló művésznő fellépésének némi pikantériát kölcsönöz az a tény, hogy a majdani korteskampány során egymás sarkát fogják taposni Thatcher asszonnyal. A kormányfő ugyanis a szomszédos Finchley választókerületét képviseli az alsóházban.

Glenda Jackson 18 éves kora óta a Munkáspárt tagja és, amint egy korábbi sajtónyilatkozatában elmondta, az utóbbi években különösen fontosá vált számára az esetetek, a társadalom peremére szorult emberek sorsa.

– Ebben az országban egyedül a Munkáspárt törődik ezekkel az ezekkel, sőt tízezrekkel. Csakis egy munkáspárti kormányzattól várhatják helyzetük jobbra fordulását... Az utóbbi tíz évben az öns egyéni érdek sentségét hirdették, az önzés és a nyomorral szembeni közöny lett a társadalom vezérelve... számomra elviselhetetlen, hogy Londonban fiatalok és a szociális intézményekből kitett idős nők és férfiak ezrei alszanak a szabad ég alatt. Mert nincs hová menniük. A torry kormány kidobta őket a hajóból... szenvedélyes meggyőződés, hogy változtatni kell. Ezért vettem most bele magam a politikába – mondotta a művésznő az Evening Standard magazin riportereinek.

Glenda Jackson egyébként bejelentette, hogy amennyiben Hampstead és Highgate szavazópolgárai a következő általános választásokon a parlamentbe küldik, akkor feladja színészi pályafutását.

– Az ember nem lehet rész munkaidős parlamenti képviselő és bizonyos, hogy nem lehet művész sem félállásban – mondotta Glenda Jackson képviselőjelölté választása után.

Köves Tibor (London)

Lovecs a bulgáriai Recsk

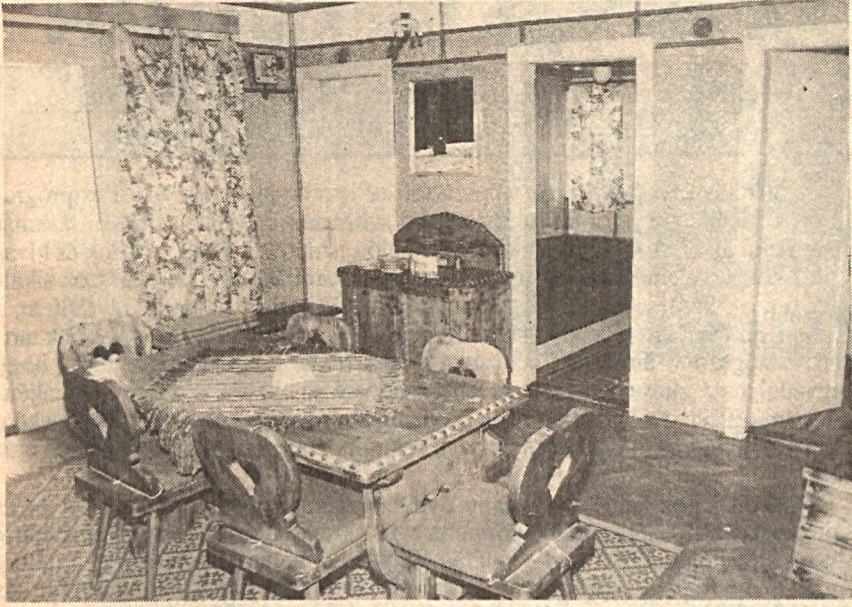
Tovább dagad Bulgáriában a Zsivkovék által 1959-1962 között működtetett „hitlerista típusú” koncentrációs táborok botránya. Egyre több túlélő jelentkezik a sajtóban, rádióban, televízióban, hogy megossza a közvéleménnyel megdöbbentő emlékeit.

Az ellenzéki Demokracija szerdai számában követeli a táborokért felelős Mirco Szpaszov tábornok, akkori belügyminiszter-helyettes és társai bíróság elé állítását. Felvetődött az esetleges elvétel kérdése, a lap azonban a táborokban elkövetett szörnyűségeket „a béke és az emberiség elleni bűntettek” minősíti, ez pedig soha nem évül el. A gyilkosok, felbújtók és cinkostársaik bíróság elé állításán kívül a lap felveti a „szellemi büntések” felelősségét: a bűntető törvénykönyv azokra alkalmazza ezt a fogalmat, akik tudtak a történetekről, de meg sem próbáltak tenni ellene, bár ez kötelességük lett volna.

A Rabolnicsezsko Delo szerdán a lovecsi tábor egyik legkegyetlenebb hódjáról, egy Gazdov nevű, ma is élő volt tisztól ír, aki különösen „élenjáró és találgató” volt a kínzásokban. Egy túlélő a vele szemben alkalmazandó „legdemokratikusabb eljárásnak” azt tartaná, ha „nyilvánosan felgyújtják, miután leöntötték benzinnel”. Allítólag agyonvert és veretett foglyokat, például a szövetkezetekbe lépni nem akaró parasztokat, aranyfogaik miatt. Lovecsben egyesek szerint legalább 300 embert öltek meg. A halál okaként legtöbbször a „nap-szúrás” szerepelt – nem hiába nevezték „Napospartnak” ezt a „munkatábor”.

Szaharov özvegyének felhívása

Független államként ismerje el Litvániát az Egyesült Államok és létesítsen vele diplomáciai kapcsolatot – erre szólította fel George Bush amerikai elnököt Jelena Bonner. A világhírű szovjet fizikus és emberjogi harcos Andrej Szaharov özvegye a massachussetti Newtonban kedden kiadott közleményében tudatja: azért fordult felhívással az amerikai elnökhöz, mert férje is ezt tenné. „Az Egyesült Államok ötven éven át törvénytelennek tekintette a Molotov-Ribbentrop paktumot, pontosabban Sztálin és Hitler alkuját. Vajon ennek kinyilvánítása nem volt több az amerikai nép és világgözülemény megnyugtására szánt üres szavaknál?” – kérdezi Szaharov özvegye.

Sikaszó felett, a Pisztrángosban

Egy „A conducator elfeledett vadászházai” címet viselő sorozatban minden bizonnyal elsőként esne szó a Sikaszó feletti úgynevezett Pisztrángosban található, egyébként szerény lakról. A fenséges környezetben lévő, hatalmas fenyőtől elrejtett házban egykori tulajdonosa jó tíz évvel ezelőtt járt utoljára. Az azóta eltelt időszakban jobbára csak legfőbb pribékjei és a környékbeliek szóhasználatával élve, „a főnökök” veték igénybe. Maga a kivégzett utolsó tavaszi vadászata idején öt medvét ejtett itt el. Ekkor kedvenc tanyáján, az ivói Bogárosban lakott (Az Ivóból vezet fel az út a székelység „szent hegyének”, a Hargitának a legmagasabb pontjára, Madarasra), ahonnan helikopterflottájának első számú gépével, a „Fehér Delfinnel” vitték ki terepre. Az itt nyújtott szolgálataiért kapta a magyar televízióban látott „sokat mondó” fővadász dízel ARO terepjáróját. Ha belegondolunk, hogy a Steaua BEK-győztes játékosai sem vittek haza többet a kutasikert követően...

A vadászlat ma elhagyott áll. A közelben élő erdőkerülő felesége néha-néha átnéz, kinyitja az ablakokat... és friss levegőt enged a szobákba...

thf-ka

In memoriam

zöld kardigános magyar

Ó volt. Magyar volt. Volt magyar is... Táblát vitt, mert részt kívánt venni nemzete életének jobbá tételében. Nyelvéért ment táblával a kezében, méltósággal, nem üvöltözve, nem szidalmazva gyilkosait. Nem szidalmazva nemzetünk gyilkosait!

Táblát vitt, mert talán gyermeke jövőjét akarta ezzel is biztosítani. Ment a Széchenyi téren, egyszerű zöld kötött kardigánjában. Úgy negyvenöt lehetett. A hetvenből negyvenötöt leélt, s a hetvennek lett áldozata. A vért inni kívánó gyűlevész had azonban csak közvetítette a történelem számtalan felelősenek ütleget. A halálra vert és rúgott zöld kardigános magyart Európa verte agyon. Franciák, angolok, szovjetek s még Amerikától is kapott a Vatra bunkióival. Bizony tőlünk, magyarországi magyaroktól is szenvedett! Lehet, hogy éppen mi rúgtuk a már élettelelten cipősarokkal. A dühödt vérszomjas csürhe csak továbbította a szennyet, a gyilkos ütésekkel.

Nem vittük negyvenhárom évig a zöld kardigános most felvett, majd rádobott tábláját! *Nem vitték!* Megtiltották, hogy világgá kürtöljük Erdély szenvedését. A Vatra Romaneasca – azaz a Román Tűzhely – épp olyan vörös lánggal ég, mint a kommunizmus csillag-jelképe... S a kettő nemcsak színében egy. Egy a vérengzésben és az embertelenség módszertanában is. Bűnösök vagyunk, hullarablók lettünk negyvenhárom év vörös ege alatt. A zöld kardigános magyar pedig belehalt a mi árulásunkba, nem szűnő balga toleranciánkba, reménykedésünkbe. Belehalt a nagyhatalmak magyart taposó Trianonjába...

Marosvásárhelyen Európa verte nemzetünket, ki tudja hányadszor. A Szovjetunió pedig ellenünk foglalt állást... Nem várhatunk más tőle, hiszen Litvánia reszket. Epp úgy, ahogyan a Széchenyi téren reszketett az a kisgyermek, kinek anyját a zöld kardigános mellett – csak egyszer – de eltalálta a vérszomjas *vlah* cséphadarója! Rád emlékezem zöld kardigános magyar. Ahogyan téged megölték, úgy gyilkoljuk egymást – mi magyarok. Vagy így, vagy úgy, de kipusztulunk. Jelképpé váltál. Hetven esztendő jelképévé. A jövőnk jelképévé. De nem tanulunk Tőled sem! Bocsáss meg ezért nekünk! Ha okulnánk, talán nem halnánk ki olyan hamar.

Ma is toleránsan és bizakodva gyilkosaid megtérésében – várunk. Hátha sikerül mindannyiunkat kiirtaniuk, s akkor bizony úgy emlékezik majd a világ e nemzetre, mint akik méltósággal lenyelték Sinkovits Imre bölcs tanácsára a gombócot, s elfogadták a *secus gyermek* által elfogadott mai határokat. Isten Vele zöld kardigános magyar! Ha így folytatjuk, mint ahogyan a Hősök terén befektültük –, hát hamar találkozunk odafönn mindannyian... (stoffán)

Eagleburger Tökéshez

Az amerikai kormány aggodalma

Tökés László jelentős sikert ért el a romániai magyarság ügye számára újabb washingtoni látogatásán. Lawrence Eagleburger, a külügyminiszter első helyettese, akivel egyórás megbeszélést folytatott, azt követően levelet intézett a Washingtonból hazainduló Tökéshez, amelyben rámutatott: „Elismerjük azt a fontos szerepet, amelyet ön a nemzeti megbékélés, a valamennyi Romániában élő közötti harmonikus viszony érdekében játszott. Reméljük, hogy továbbra is be tudja tölteni ezt a szerepet, s nagyon aggasztana bennünket, ha e zavaros légkörben kiállása a romániai magyar kisebbség törvényes jogaiért veszélyeztetné személyes biztonságát.

Mint tudom, hazatérte után találkozni fog Iliescu elnökkel. Kérem, tolmácsolja neki az amerikai kormány mély aggodalmát a román és a magyar közösségek közötti erőszakos konfliktusok kialakulása felett. Az erőszak folytatódása csak megnehezítené az erőfeszítéseket, hogy kialakuljon az a pluralista, toleráns környezet, amely nélkülözhetetlen a májusi választásokhoz. A román kormány biztosított bennünket, hogy meg fogja védeni a magyar kisebbség jogait, s mi nagyon komolyan vesszük ezeket az ígéreteket”, hangsúlyozza Eagleburger levele.

Tökés László a külügyminiszter után három vezető szenátort: Christopher Doddot, Frank Lautenberget és Bill Bradleyt tájékoztatta a romániai magyarság súlyos helyzetéről, jogos igényeiről. Tökés rámutatott, hogy az ország jelenlegi légkörében a milliós tagságú Vatra Romaneasca szervezet jó lehetőséget lát a sovinszta indulatok szítására, a kormány iránt bizalmatlan tömegek félrevezetésére. A kormány viszont gyenge, s úgy érzi, növeli esélyeit a választásokra, ha semleges magatartást tanúsít a nemzetiségi kérdésben. Mindhárom szenátor igen meleg szavakkal méltatta Tökés László történelmi szerepét. Mint a szenátus három kulcsbizottsága (a külügyi, a megajánlási és a pénzügyi bizottság) tagjai, meg kívánják akadályozni, hogy Románia bármifajta amerikai gazdasági esélyt, könnyítést kapjon mindaddig, amíg nem biztosítja a nemzetiségek jogait.

Tökés László szerdától Gensben részt vesz az egyházak világtanácsának a kelet-európai egyházak helyzetével foglalkozó konferenciáján, majd a hét végén hazatér.

A diktátornak kölykei is vannak és azok élnek szamosan. Tudjuk, hogy a diktátor halála előtt is Budapest felé mutogatott, onnan szervezték ezt a puccsot, államcsínyt és ellenforradalmat. Ezek a kölykök mindent felhasználnak arra, hogy a két ország közötti gyanakvást erősítsék és a román népet magát félrevezessék. Önmaguk hatalmát, pozícióit féltve, eddigi előnyeiket féltve megpróbálnak mindennel szembeállítani és főleg álhíreket terjesztenek arról, hogy békésen meglennénk mi egymással, ha Budapest nem uszítana.

A Romániai Magyarok Demokratikus Szövetségének harmadik előkészítő tanácskozásához értünk. Az első ügye Kolozsváron, a másodikat Marosvásárhelyen, a harmadikat Sepsiszentgyörgyön tartottuk meg, éppen tegnap. Ez véglegesítette – pontosabban szólva tovább mélyítette – a szándéknyilatkozat szövegét. Ehhez a maga elgondolásait hozzátette minden megyei küldöttség. Újabb és újabb elgondolással gazdagították azt a szándéknyilatkozatot, amely alapja a szövetség jövő programjának. Ezt a programot valójában egy országos kongresszus fogja majd véglegesen kidolgozni és elfogadni. Olyan szervezetről van szó, amely maga is indul a közelgő parlamenti választásokon. Az egyetlen olyan tömegszervezetünk lesz, amely – a jelek szerint – képes a képviselőválasztásokon indulni. Így most a szándéknyilatkozatból programmá átfogalmazott szöveg elfogadására kell sort keríteni a kongresszuson, amelynek az időpontját még nem ismerjük. Ami a tanácskozás részleteit illeti, talán annyit, hogy számba vette részint a nemzetiségi állapotunkat, meg hogy mi az, amitől megfosztottak az elmúlt évtizedek folyamán. Hol mi a teendő, hogy talpra állítsuk ezt a megsemmisítésre szánt kisebbséget. Így került szóba mindenképp az ön-

Itt a helyem Erdélyben III.

„Keserves viták és konfliktusok közepette...”

rendelkezés kérdése, és a hozzá kapcsolódó minden egyéb elvi és gyakorlati kérdés. A kultúraautonómia kérdése – e körül igen hasznos vita zajlott –, így került terítékre az iskolai hálózatunk ügye. Az az óhajunk, hogy az óvodától az egyetemig minden szinten biztosítsuk az anyanyelvi oktatást. Szervezeti kérdések is szóba kerültek, de leginkább politikai és kulturális ügyeket vitatott a megyei küldötteknek ez a tanácskozása. A szövetség politikai napilapot kíván indítani. A jelenleg Marosvásárhelyen megjelenő Erdélyi Figyelő – a volt Új Elet – alakulna át a szövetség országos hetilapjává. Hasonló elgondolásaik vannak a kolozsváriaknak is. A szövetség erősíti e pillanatban lekötött iskolahálózat ügye. Ugyanis ez a legsürgősebb feladat. Mindenütt, ahol lehetséges, megpróbálják létrehozni az önálló magyar középiskolákat. Így sikerült Kolozsváron létrehozni, illetve elválasztani a román és magyar tagozatot a volt piarista gimnázium keretében, ahol létrejött egy új román liceum és megmaradt a régi magyar középiskola, gimnázium önálló egységként, magyar tannyelvű iskolaként. Most ezt próbálják létrehozni, illetve megvalósítani Marosvásárhelyen a volt református kollégium esetében is, amely jelenleg román-magyar tagozatokkal illetve osztályokkal működő iskola, a Bolyai Liceum.

Napok, hetek óta zajlanak itt a keserves viták, és konfliktusok közepette próbálják tisztázni ennek a gyakorlati lehetőségeit. Sajnos nem megy könnyen, és olyan erővel kell megküzd-

ni, amelyek nemhogy az önálló magyar nyelvű iskolai hálózatrendszerünket elismernék, de azt az elemi jogunkat sem, hogy anyanyelven tanuljanak a gyermekeink. Olyan lelki kútmérgezés történt, hogy annak iszonyatosak a következményei. Vannak olyan agyak, amelyek nem képesek befogadni azt a gondolatot, hogy a romániai magyarság a saját, önálló anyanyelvi iskolai hálózatát akarja magának megteremtetni. Demagóg módon testvériségről beszél és együttműködésről, és a bezárkózás illetve az elszigetelődés veszélyeiről. Mi lesz veletek drága magyar diákok, ha ti nem együtt és nem románul tanultok a mi fiainkkal, hogy a közös hazát szolgáljátok, hanem begubóztok és anyanyelveteken fogtok le- és elmaradni az európai kultúrától. És jajistenemeznek, ugye. Persze ennek anyagi háttere is van, meg aztán egy célzatos félrevezetése a román értelmiségnek – az elmúlt évtizedek folytatásaként a nemzetiségi kérdést illetően. Elemi igazságokat kell magyarázni, közölni, vitatni, elfogadtatni, ezekben egyezkedni, miközben egyelőre kevés az emberünk.

Ugyanazok nyargalnak egyik helyről a másikra, a polgármestertől a tanügyi igazgatóságig, a tanügyből az iskolákba és így tovább. Ez egy keserves napi küzdelem. E pillanatban is zajlik a vita a polgármesteri hivatalban

arról, hogy miként lehet a Bolyai Liceumot, a volt református kollégiumot önálló magyar iskolaként visszaállítani. Ez csak egy kérdés a sok közül, ami a vásárhelyi tanügyet illeti. Szóba került és joggal, hogy a nemzetiségi intézményként induló orvosi egyetemünk Vásárhelyen miként nyerhetné vissza a nemzetiségi jellegét, miként lehetne visszaállítani a magyar nyelvű oktatást ebben az intézményben is. Időközben ugyanis úgy elsorvasztották, olyannyira szétzavarták a magyar tanárainkat, professzorainkat, orvosainkat, hogy alig maradt már valaki, az arányok ma már az egyetem keretén belül nem kedveznek. Így leszavaznak minden olyan kezdeményezést, amely az anyanyelvi oktatást szorgalmazná. Újra és újra megpróbálják bizonyítani, hogy kicsoda káros következményei lehetnek annak, ha az orvosaink magyar nyelven sajátítják el az orvostudományt. Némely esetben valóban az örület jellegét ölti az a vita, amely ennek kapcsán kikerekedik, amely nyilvánvalóan kenyérharc is, meg a felsőbbes tudása, annak valamiféle megnyilatkozása. Az elnyomás ugyanis általános volt, és az egész ország szenvedett nemzetiségre való tekintet nélkül.

(folytatjuk)

Elmondta: Sütő András
Közvetteszi: Bali János
Fotók: Bali

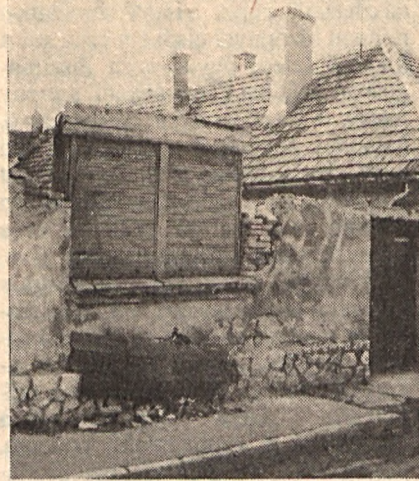
A Hild-érem hátoldalán

Hild János-éremet adományozott Pápának a Magyar Urbanisztikai Társaság a tavalyi év végén. „A tervszerű és harmonikus városfejlesztésért, különösen városfelújító törekvéseikért” – olvasható az ez alkalomból állított emléktáblán. A frissen festett műemlékházak között a Fő téren szemlélődő idegen első pillantásra is láthatja: indokolt volt a díj. Am minden éremnek két oldala van. A Fő téri palotahomlokzatok mögött néhány lépcsővel ezt láttuk Pápán, a Hild-érem hátoldalán....

Láng György Géza képriortja

A plakátsatában az átragasztók és tépkedők koalíciója vezet...

A mellékutcákban nem ritka látvány a romos ház, a foghijas telek.

A lakások többsége csatornázatlan. A Skála áruház mögött néhány lépcsőnyire az utcán csordogál a szennyvíz.

A szakma becsületéért

A Neumann János Számítógéptudományi Társaság elnökségének állásfoglalása

A március 25-i parlamenti választásokkal kapcsolatos szervezési és programozási hibákért egyes nyilatkozók általánosságban a számítástechnikai szakmát marasztalják el. A szakmai közvélemény előtt ismeretes, hogy a pártok és hivatalok között véleménykülönbség volt és van a számítástechnikai eszközök alkalmazásának kérdésében. A magyar számítástechnikusok szakmai egyesülete, a Neumann Társaság nem kíván beavatkozni ebbe a vitába. De szükségesnek tartjuk leszögezni – amint azt nemzetközi tapasztalatok is alátámasztják –, hogy egyedül a számítástechnikát nem lehet felelőssé tenni a felmerült problémákért. A számítástechnikai alkalmazások sikere ugyanis nagyrészt a külső feltételeken, a társadalmi és gazdasági környezetben, valamint magukon az alkalmazókon múlik.

Nagyon káros lenne, ha e nagy nyilvánosságot kapott egyetlen eset és az elmarasztaló nyilatkozatok hatására az egész szakmát és e szakma valamennyi hazai művelőjét elítélő közvélemény, előítélet alakulna ki. Káros lenne inthon, mert az országnak szüksége van a számítástechnikai kultúra elterjedésére, és káros külföldön, mert az országnak szüksége van a számítástechnikai exportból származó bevételekre. Ezért üdvözljük az Országos Választási Bizottság szándékát, hogy vizsgálatot indít, melyek voltak a valódi okok, kik mennyiben felelősek a történetekért. Számítunk arra, hogy a vizsgálat eredményét haladéktalanul nyilvánosságra hozzák. A Neumann Társaság a maga szerény lehetőségeivel kész hozzájárulni e vizsgálatokhoz, illetve ahhoz, hogy a jövőben minél ritkábban forduljanak elő hasonló esetek (például azzal, hogy az érintettek bevonásával fórumot nyújt a szakmai kérdések megvitatására, illetve szakértőket kér fel a tervek előzetes véleményezésére).

NSZK: választási visszhang

A CDU-hoz közelálló, konzervatív Rheinische Post napilap szerint a magyarok a több mint negyven év óta első szabad választásokon a rájuk kényeszerített kommunista uralmat vastag és remélhetőleg végleges záróvonallal búcsúztatták el. A „kommunista” vagy a „szocialista” fogalom immár nem vonzó. Az igazságnak azonban tartozunk annak kinyilvánításával, hogy Kádár János az 1956-os népfelkelés után az „élni és élni hagyni” jelszavának megfelelően kormányzott, és a reformereket most biztosan nem értékeltek kellőképpen.

Márpedig ők voltak azok, akik lebontották a vasfüggönyt, s ezzel megnyitva a szabadság útját az NDK-ból érkezett németek előtt, elindították egyúttal a békés keletnémet forradalmat is. S ezzel nem csak a magyar történelemkönyvekben biztosították helyet maguknak.

A Frankfurter Allgemeine Zeitung vezércikkírója szerint a választási eredmények azt mutatják, hogy a magyarok valóban magukra találtak a

szovjet megszállás és a kommunista diktatúra után, és mindenféle sablonos jövődöleseknek fittyet hányva, elutasították a politikai ingának a szélsőségek irányába való kilengését.

A frankfurti lap a szociáldemokraták eredményét tartja a legfelfűtöttebbnek. Ez – írja – most is rácsáfolt a nyugatnémet SPD-politikusoknak arra a véleményére, miszerint „a szociáldemokrata évtized hajnalhasadásának” lehetünk majd tanúi.

A Süddeutsche Zeitung külön cikkben foglalkozik a FIDESZ sikerével. „Az ifjúság hangja” címmel. Megemlíti, hogy a 28 éves Szájer József Sopronban legyőzte Pozsgay Imre államminisztert, és visszatekintve a FIDESZ küzdelmeire, a szerző feleleveníti két fiatal fideszesnek: Deutsch Tamásnak és Kerényi Györgynek a prágai eseményekben vállalt szerepét. A régi kormány kapitulációja előtt egy Vencel téri tüntetés után mindkettőjüket letartóztatták és csak a magyar kormány erőfeszítésére engedték őket szabadon.

MDF-öröm

Sajtótájékoztatót rendezett szerdán budapesti székházában a Magyar Demokrata Fórum. Antall József pártelnök beszédét gyakran tapsvihar szakította félbe, a megjelent párhívek hangos ovációval, s amikor a rivális pártrol esett szó, imitt-amott fújólással adtak hangot érzelmeiknek.

Balsai István, a Demokrata Fórum választási szakértője tételesen ismertette a választás eredményét, s rendkívül nagy sikernek minősítette, hogy a területi listákról a betöltött 120 hely közül – számításai szerint – 40-et, azaz egyharmadot az MDF jelöltjei szereztek meg, 20 százalékkal többet, mint az SZDSZ-esek. Örömet fejezte ki, hogy a meggyék döntő többségében is első helyet mondhatnak magukénak, s a budapesti listán is az élen állnak.

Antall József kifogásolta, hogy az elmúlt időszakban több olyan nyilatkozat, kommentár is megjelent a magyar sajtóban, amely elfogultan az MDF ellen szólt. Külön kiemelte Vajda Mihály filozófusnak a Magyar Televízióban elhangzott értékelését, miszerint az MDF csak a kevésbé fejlett keleti országrészben tudott tért hódítani, ezzel szemben az SZDSZ jelentősebb pozíciókat szerzett a modernebb, nyugati országrészbeni településeken.

Az esetleges koalícióról szólva a pártelnök kijelentette, hogy az SZDSZ-szel egyetértésben azon a véleményen vannak: e két rivális pártnak nem szabad egymással koalícióra lépnie. Más pártokkal azonban elképzelhető az együttműködés, így például a Független Kisgazdapárttal, amellyel a földkérdésben is valószínűsíthetően közös álláspontra tudnak jutni. (MTI)

A DÁTUM '89. november 20-i számában közölte az a riportot, melyet a BHG. 4. számú szekszárdi gyáregységének igazgatójával készítettem.

Az igazgató úr szavaiból kiderült, hogy a BHG válságos helyzetben van. A vezetői vélemény után egy dolgozó állásfoglalását is érdemes megismernünk. Szabó Zoltán szerzőszámkészítővel próbáltam egy interjú formájában dolgozó helyetelemzést készíteni.

Hogy látod a munkás-érdekvédelem helyzetét és mik a kilátásaitok?

– Lassan már tudomásul kellene venni, hogy a munkásoknak van önálló véleményük és unjuk, hogy még mindig a fejünk felett, a megkérdésünk nélkül hozzák a döntéseiket úgy, mintha a politikai változásokról tudomást sem akarnának venni. Többek között ezért is – igaz, hogy nehéz körülmények között – de megalakítottuk az Üzemi Szolidaritás Munkásszervezetet. Úgy láttuk, hogy a helyi vassasszakszervezet a munkavállalói érdekképviseletet – mint alapvető kötelességet – nem tudja, vagy nem akarja felvállalni. Ma már a BHG négy vidéki gyáregységében közel 800 fő tartozik közénk. Nagyon várjuk, hogy itt Szekszárdon elérjünk egy olyan létszámot, amely lehetővé teszi a Munkástanács megalakítását, így ebben az átmeneti helyzetben sokkal konstruktívabb együttműködésre tudjuk kényszeríteni a vállalat vezetését, hisz velünk, értünk nem sok politikai erő foglalkozik.

A BHG válságos helyzete mennyire befolyásolta a Szolidaritás létrejöttét?

– Megalakulásunknak a valós érdekképviseleten kívül ez volt a másik fő oka. Az üzemi dolgozói megbíztak, hogy tárgyaljak az igazgatóval. Kétszer is tárgyaltam vele, ahol elsősorban annak adtam hangot, hogy vegye tudomásul: mi dolgozók még hosszú ideig itt a BHG-ban szeretnénk dolgozni. A követeléseink között első helyen az szerepelt, hogy a jelenlegi kinevezett szakmai vezetők közül az alkalmatlankat cseréljék le. Tájékoztassanak a jelenlegi, valós állapotokról és a várható kilátásainkról.

Vannak elképzeléseitek arról, hogy miként lehetne ezt a gyáregységet kihúzni a csődből?

– Mi elsősorban a szakmánknak, szaktudásunknak megfelelően dolgozni szeretnénk. Nem akarjuk és nem is tudjuk gazdasági szempontokból vezetni a vállalatot – hisz a satupad melől nehéz koncepciókat kidolgozni és szaktudásunk kimondottan egy szűk szakmai területre koncentrálódik –, de jó lenne, ha tudomásul vennék, hogy nagyon is jól látjuk; kik azok, akik szakmailag és erkölcsileg is alkalmassak a vállalat vezetésére. Sajnos többnyire ezek a személyek háttérbe vannak szorítva. És ugyanolyan jól látjuk azt is, hogy kik a szakmailag alkalmatlan vezetők. Véleményünk szerint a leendő vagy régi vezetőink szakmai pályázatok útján – ami elsősorban ne a leépítés mértékével foglalkozzon – bizonyítsák azt, hogy ebből a válságból milyen formában lehet felemelkednünk. Legalább 5 évvel ezelőtt már látniuk kellett, hogy az ilyen részgyártmányok készítése, az anyavállalattól való függőség hosszú távon kivitelezhetetlen. Ennek ellenére komolyan csak 8-10 hónapja foglalkoznak ezzel a problémával.

Tulajdonképpen az az érzésem, hogy az ún. „langyosvíz” poliúka –

Munkás önvédelem

ami csak arra szorított, hogy helyzetüket stabilizálják – kimondottan a „vízfej” budapesti vezérigazgatóságunknak kedvezett igazán. Tudomásunk van arról, hogy szinte minden önállóságra való törekvésünket megakadályozták, szétzúzták és mindenféle anyagi, pénzügyi behálózással próbálták a vidék törekvéseit elnyomni. Kár, hogy nem foglalkoztak már régebben új gyártmány gyártására történő szerkezetváltás lehetőségének kidolgozásával, sem a vállalati önállóság megvalósításának lehetőségével, pedig a modern piacgazdaságban elképzelhetetlen egy ilyen teljesen rugalmatlan, profilváltásra alkalmatlan vállalat létezése.

A vállalat vezetésének még az is hibájul róható fel, hogy létbizonytalanságban tartja dolgozóit. Mióta híre kelt a leépítés lehetőségének, azóta az emberek tömegével hagyják el a gyárat. A legnagyobb probléma az, hogy nagy többségben a magasan képzett szakmunkások mennek el. Nem tudom elképzelni, hogy vajon kinek, kiknek az érdeke a szakmai értékek szétzüllesztése.

A vállalat vezetését mennyire foglalkoztatja a ti véleményetek? Igénylik-e a segítségüket, és mennyire vagytok tájékoztatva?

– Februárban volt egy munkásgyűlés, ahol az igazgató úr annak adott hangot, hogy az üzemvezetők engedjenek el mindenkit, aki el akar menni és a leendő elbocsátásoknál azokat a szempontokat vegyék figyelembe, hogy ki iszik, ki kék, ki használ el több bakancsot, ki rongálja a vállalat

vagyonát. Szerintem ez evidens, ezzel tisztában vagyunk. Ezek után, mivel nem éreztük szavaiból a helyzet tárgyilagos elemzését, a megoldás alternatíváinak feltárását, a szerszámüzem dolgozóinak nagy része otthagya a gyűlést és visszament dolgozni. Úgy gondoltuk, hogy a továbbiakban még hallgatólagon sem kívánunk részt venni a ködösítésben. Ennek ellenére mi szeretnénk minden olyan segítséget megadni – ha az igazgató úr is igényli –, ami szaktudásunknak megfelelő és a gyár felemelkedését szolgálja.

A megalakult független szakszervezet hogyan viszonyul a SZOT vasszakszervezetéhez, illetve most már a SZOSZ-hoz?

– Két petíciót küldtünk az igazgató úrnak. Nem tudom, hogy ő továbbította-e hozzájuk, amiben kifejtettük álláspontunkat. Többek között követeljük, hogy visszamenőleg 5 évig számoljon el vagyonának osztható és oszthatatlan részével, ugyanis szinte kivétel nélkül mindannyian a Vasasnak voltunk tagjai és úgy gondoljuk, hogy ebben a viszonyban benne van a mi részünk is. Szeretnénk, hogy a szociális alaphól valóban azok részesüljenek, akik valóban rá vannak szorulva ebben a gazdasági helyzetben.

Volt-e válasz a petícióitokra?

– A tavaly szeptemberben elküldöttre semmi. Ezért idén február 19-én újat küldtünk. Erre is ugyanaz volt a válasz. Úgy érezzük, hogy nem vesznek bennünket komolyan sem a vállalat vezetésénél, sem a Vasasnál.

Mit tudtok tenni, ha változatlanul, továbbra sem méltatnak benneteket figyelemre?

– Ma már törvényadta eszközök biztosítják számunkra a jogainkat. Ha kell, élni fogunk velük.

„Sokszor tűnődtem: vajon meddig remél az ember? Most már tudom: az utolsó pillanatig. A pillanatot ellesni, elkapni és megérinteni kell, de mert az eddigi fekete egykettőre nem lehet fehér, nem mellékes, hogyan, milyen lelki- és testi állapotban tesszük, kintől gyötrőn, attól kényszeredetten nevetve, avagy a boldogság – megtartott – érzésétől áthatva?”

A magyar társadalom ébredezni látszik hosszú álmából, egy új Magyarország felépítését fájradja, s úgy látom, a politikai égbolton – külön, eltérő színben – délibábszíkok változtatják egymást, ám árnyékot adó sötétítő mezők is. Ezért – is – természetesen látszik, miért hisz minden józanul gondolkodó magyar az Örkénytől – a bevezető sorokban – idézett reményben.

Teljes lendülettel először a régire vetjük magunkat, és egész építő lendületünket a régi ház lebontásához összpontosítjuk. Nem is tehetnénk nagyon mást, másként. Am az új házhoz nincs elegendő építőanyag, mincs elég tervrajz, és hát kőművesek dolgában sem állunk valami jól. De muszáj bomlásra készíteni! Sodródunk is. Egyik parttól át a túlparta. Folyón át, fél évszázadon át összehordott iszapot taposva. Bal parton a rövid hónapok alatt ledöntött – kitéphetetlen gyökeret nem vert – borzalmas kommunizmust (?) hagyva, mert át kell jutni. A jobb parton Európa háza áll, nyíló kapuval. Csak jussunk át a folyón, csak lépniük már a lépcső alsó fokára, aztán feljebb... Sodródunk. Árral, zátónyval, szélel szemben, de hajózni így is lehet – régről megtanították, hogyan kell.

Magyarországon az elmúlt egy év alatt külső és belső zárok pattantak, hullottak le. És végre már észre kell venni, hogy a negyvenéves kommunista uralom kedvezményezett kasztját sem védik – mindig – titkos zárok. Annyi szertefoszlott reményünk volt, akár csak ebben a fél évszázadban is, hogy egy utolsó pillanatnyi reménybe vetett hit megspórolása felér egy kis győzelemmel. És mi végre győzni akarunk! Külön kell szólni e helyen veszélyhelyzetünkről. Mert abban ott van a napjainkat kitüntető reformjelméből összes csinnadrattája. A nagy veszély abban van, hogy a lakosság többsége kiábrándultsággal figyel, s különösen akkor, ha napi létviszonyaikban nemhogy javulást nem észle-

Bomlás és sodródás

nek, hanem éppen hogy a romlást érzékelik. S mitől szűnik a félelem, és lesz a remélt – nyomort felváltó – boldogság? Talán attól, hogy a merev modellhez kötöttségtől egyszersmind elszakadunk – ami sok szempontból nem volt más, mint a teremtet emberi elme, kényelmes társadalmak esetében mechanikusan alkalmazott, tervező reflexe, amelynek axiómája, hogy mindenhez először is modell, tervrajz kell. Pedig a társadalom nem ház, nem hajó, még csak nem is üzem, nem előre megrajzolható dolog. A társadalom igenis él, lüktet, fejlődik!

A gazdasági siker lehetséges – egyik – változata: a nemzeti vagyon külföldi vállalkozóknak való eladása. Az USA Gazdasági Kamarájának alelnöke így vélekedik és javasol: „azért szegényedtek el, mert Önöknél szocializmust akartak. El kell söpörni a kommunista szabályozó elveket, csökkenteni az adókat, felszabadítani a vállalkozást, leszállítani a kormány kiadásait. Ha egy gazdaság nem piacgazdaság, a növekedése hamis.” És mit mondott a minap Zwack úr? „Úgy kell lebontani egy korcs formátumú gazdaságot, hogy nem feledkezhetünk meg a 300–500 ezer apparatcsik vezetőről! Ők ma itt a szivacs, amiből minden kifolyik, lentől és fentről is.”

Közgazdász nem lévén, mint – egy molekulányi – vegyésznek „affinitásaim” vannak a fölvetésekre: szűklátókörűségre vall nem észre venni, hogy egyes hölgyek és urak (a minap még elvtársak), akik úgy vesznek részt bomlásban, hogy szervezeten és céltudatosan küzdenek a hatalomért. Ezúttal nem politikai uralomra – a szabad választásokon nincs is számukra esély –, hanem a gazdasági hatalom átmenetére törekednek. Amit diktatórként megszereztek, most demokráciaként, a

korlátlan liberalizmus szószólójaként akarják megtartani. A régi káderéltetés vagy résztulajdonossá válik a közös vállalkozásokban, vagy jól fizető menedzseri állásokat ügyeskedik ki magának. A gazdasági bomlásnak kitűnő példái ezek. A háttérben taktikai kérdések, rájuk adott válaszként csatározások zajától hangos bomlásunk és sodródásunk, csak hogy a színtéren már álarcban tetszelegni nem lehet. E hazában soha többé! Lejárt a lözengkorszak. Hogy példálózok: „kiemelt prémium helyett kiemelt börtönbüntetést! A legbutább vezérigazgatóval is egy hét alatt meg lehet taníttatni, hogy hogyan kell talicskát tolni. Így be tudnak kerülni az uralkodóosztályba, és nem kell aranyeret kapni a bársonyszékben...” Vagy „még benne él a köztudatban és gondolkodásban, ha megdöglük a lovad, döggöljön meg a szomszédé is...” Külkereskedelmi cégek zsírosodtak meg, közben pedig gyárak – melyeket képviseltek – sorra tönkrementek. A lehető leggyorsabban le kell söpörni őket a porondról!”

Kell-e mondanom, ha számba vesszük az ország idegállapotát, ezek a vélemények nem a békés bomlást segítik, inkább a túlpartra elinduló hajónkat zátónyra futtatva lékelik... Sokba kerül(het) a lebontás az országnak. S bűn az időt húzni!

Úgy vélem, arról nem érdemes szólni, miképpen alakulnak a politikai viszonyok. Döreség itt fetisizálni egységet, az csak vágy, nem valóság. Fogadjuk el az új pártok képviselőinek nyilatkozatait hivatalos véleményként – vallják többen így, hát fogadjuk el a siker remélt pillanatáért.

Lehetne úgy idézgetek, mint idézőiket sorolni, csak hogy nem hiszem el ezeket az állításokat kizárólagosnak. Csak igazságtartalmukat. Tudatos, jól kifundált bomlási akció indult el pár évf, de féltő, uraink közül a bomlást és sodródást ama európai túlparta úgy képzelik, hogy más dolguk nincs, csakis – egy ország hajóján – a kormány kerekét így-úgy forgatni.

Talán elfelejtették, hogy a kormánykerék és a sodrás irányt változtatható lapát közötti távon egy nép áll „sodronykötélként”, utolsó reménnyel feszítőn, az utolsó pillanatig? Mi lesz, ha a „kötél” elszakad?

Maradunk a balparton, sötétségben, mert kiég a remény gyújtólángja...

Petőfi László

Többé már nem lehet erősebb a gyengébb

A SZOVJETUNIO NEM BÍRTA TOVÁBB

Negyven év után jelentős változásoknak lehetünk tanúi a világpolitikában. A mélyebb okok abban keresendők, hogy egyrészt a győztes hatalmak nem olyan rendezést hajtottak végre, amely megfelelt volna a tényleges társadalmi és gazdasági erőviszonyoknak, másrészt a világ gazdaság szereplőit – jobban, mint valaha – az egyenlően fejlődés jellemezte.

Mi okozta, hogy az újrendezés, a ráerőltetett formák levezetése most és ilyen formában történik? A szovjet világbirodalom összeomlásának mélyenfekvő okai vannak, de az időzítése és tempója elsősorban azzal magyarázható, hogy nem képes tovább tartani az ambícióinak megfelelő fegyverkezési tempót. A történelem során szinte állandóan találkozhattunk azzal a jelenséggel, hogy a gazdaságilag kevésbé fejlett társadalmak katonailag erősebbek lehetnek. Ennek remélhetőleg utolsó nagy történelmi példája a Szovjetunió.

Az elmúlt negyven év során két szuperhatalomról beszéltek, és féltették az egymással szembeni katonai egyensúly megromlását. A két szuperhatalom gazdasági ereje eközben úgy aránylott egymáshoz, mint 1:3-hoz. Ennél is nagyobb volt az erőviszony eltérése a két tábor között. A fejlett tőkés országok gazdasági ereje mintegy hatszorosa volt a szocialista országokénak. Ennek az anomáliának ellensúlyozását szolgálta az, hogy a Szovjetunió a nemzeti jövedelméből körülbelül háromszor akkora hányadot kellett a hadseregre fordítania, mint az Egyesült Államoknak. A Szovjetunió népei a szuperhatalmi szerepért sokáig hajlandóak voltak alacsonyabb életszínvonalal fizetni.

A probléma akkor vált megoldhatatlanná, amikor a hadiiparnak a gazdaságon belüli szerepe megváltozott. Korábban évszázadokon keresztül a hadiipart el lehetett különíteni a polgári szektoroktól. Nem okozott a hadsereg

ellátásában problémát, ha a polgári ipar jelentősen el volt maradva a hadiipar mögött. Egy viszonylag elmaradt gazdaságú országban is működhetett szupermodern hadiipar.

Az utóbbi évtizedben azonban ebben a vonatkozásban is teljes fordulat következett be. A modern hadifelszerelések egyre inkább csak az egész polgári gazdasággal való szoros kooperációban állíthatók elő. Egy korszerű repülőgép, tengeralattjáró, harckocsi csak a kis- és nagyvállalatok ezreinek együttműködése alapján készíthető el. Így állt elő mára az a helyzet, hogy a hadieszközök nem lehetnek magasabb színvonalúak, mint a polgári termelés, és az egész infrastruktúra szintje. Ez alól abnormálisan magas költséggel lehet kivételeket produkálni, de a haditechnika egészére egyáltalán nem.

Az Egyesült Államok vezetése akkor kezdett a nagyobb ütemű katonai fejlesztésekbe, amikor ezzel már a Szovjetunió a gazdasági elmaradottsága miatt sem lett volna képes lépést tartani, ha még tovább növeli az életszínvonal rovására a katonai kiadásait. Ebből fakadt az, hogy éppen a katonai elit ismerte fel a Szovjetunióban a gazdasági és társadalmi reformok elkerülhetetlenségét, és így mással nem pótolható hatalmi garanciát biztosított a reformok hívei számára.

Korunk tehát abból a szempontból is történelmi kor, hogy megszűnt a politikailag és gazdaságilag gyenge társadalmak relatív nagy katonai erejének a veszélye. Ha korunkban egy társadalom többségét sikerül is a vezetésnek megnyernie a nagy katonai ambícióknak, ezek csak akkor teljesülhetnek, ha a társadalomban nő a demokrácia, az életszínvonal. A gazdag, szorgalmas, magas életszínvonalon élő társadalmaknak tehát egyre kevésbé kell félniük attól, hogy szomszédaik az életszínvonal, a demokrácia rovására fegyverkezve katonai fölénybe kerülhetnek velük szemben.

Tavasz

Az aluljáróban ott volt a piacgazdaság. Gazdát cserélt a zokni, a rózsát meg a távol-keleti tunika. Paprika, hajszerítő és rüzs feküdt a kövön ebben a modern perzsavásárban. Jöttek, mentek, vettek. Az öreg a fal mellett, mindtől félrehúzódva állt. Gyűfelen ingét a szegénység koptatta rojtosra. Az esküvőről megmaradt öltöny, a fekete, fényesre csiszolódott az időben. Mozgékony ujjai között egy pár fekete, szinte újnak ható cipőt tartott.

– Csak nyolcvan forint az ára – lóbálta meg a lábballikot.

– Csak nyolcvan forint az ára, még teljesen új – kántálta alig hallhatóan. A tömeg körbemosta. Szegény világa egyre közelebb szorult lelkéhez, ahogy a türelmelelen járőkelők taszajtottak rajta könyökükkel. Csak kántálta, kántálta a nyolcvanát, valami reményvesztett, ám mégis bizakodó hangon. Tekintete néha felröppent, s elszállt magasan a virág- és könyvárúsok felett, arra ahonnan lángos illatát sodorta a levegő. De semmit nem látott. Még azt a sokszoknyás néni sem, aki az árusok közt utat törve konok kíváncsisággal hatolt egyre közelebb az öreghez.

– Nyolcvan. Csak nyolcvan. Még új. Tiszta, szinte még nem is hordtam – dobbant meg az öregben a remény.

– Adja-e ötvenért? – toppant az öreg elé a kalmár kérdés.

– Nyolcvan. Nyolcvanért adhatom. Kevesebért nem. Annyi kell.

– Annyi? Nem ér ez még ötvenet se. Meg aztán mért is adja el a cipőjét? Tán lopta?

– A lakbér. Tudja felemelték. Most nyolcvan hiányzik. Muszáj kifizetnem. Nincs másom, mint ez a cipő.

Alig hordtam. Többet is ér nyolcvannál. Vegye meg, örülni fog az ura. Kényelmes, jó bőr – az öreg hangja már remegett.

– De miben fog jární?

– Rajtam van a régi. Még nem lyukas a talpa. Egy-két hónapig kitart. Aztán meg én sem leszek tovább. Az asszony is elment, gyerek sincsen.

A néne cekkeréből egy reklámszatyrot halászott elő. Kisimogatta, akkurátusan. Aztán a pénzt kotorászta: látta már, az árat lejjebb alkudni nem lehet. Nyolcvan igazán nem ár egy majdnem új cipőért.

– Na, adja csak! – leszámolt nyolc tizedet az öreg tenyerébe, s közben azon töprengött, mit is kezd majd a cipővel. Férje, fia nem volt. Tán majd a szomszédnak adja. Csak az öreg kiderülő kék szemét látta.

– Isten áldja! – bökte ki néhány pillanatnyi habozás után, s visszaverekedte magát az ide-oda csapódó tömegbe. Az öreg hosszan nézett utána, bátoratlanul gyűrögette felöltője ujját, mintha most az következne. De meg gondolta magát. Az aluljáró füstös bűze elkábította. Szédült, fuldoklott a tömegből. Elindult az utca felé, tétova, merengő lépésekkel. Egy szélvédte szögletben megállt, a falhoz simult. Az arcát odatárta a március végi napfénynek.

– Ezt még nem vehetik el tőlem – gondolta, s rágyújtott egy fél cigarettára. Hosszan, elégedetten szívta, egy sikeres nap záróakkordjaként.

Feje felett a választásról otmaradt plakátok egy szebb és jobb jövővel ámították. De hát vége már, tudta jól. Csak állt, míg a napfény végigfolyt ereiben.

Csik Rita

Döntött az Alkotmánybíróság, de...

Még mindig vonják a hiteladót

Már két hete annak, hogy Alkotmánybíróságunk meghozta közmegelegedést kiváltott döntését: a hiteladó (vagy ha úgy tesszük: kamatadó) alkotmányellenes, így azt a pénzügyi kormányzat jogtalanul zsebelte be.

Megdöbbenéssel hallottuk, hogy még a mai napon is vonja az OTP a hiteladót azoktól az állampolgároktól, akiknek fedezet van a számlájukon. Hogy is van ez? Mert ugye a bíróság nem visszamenőleges hatállyal hozta a döntést...

– Igen, az Alkotmánybíróság kihirdette a döntését – adja a felvilágosítást dr. Holló András, az alkotmánybíróság titkára –, a pontos, kidolgozott határozat megfogalmazása most folyik.

Eredetileg is arról volt szó, hogy a Magyar Közlönyben való megjelenést követően lép életbe a határozat.

– Ez mikorra várható?

– Az alkotmánysértés miatti likvidálás írásbeli közzététele 6–10 napon belül megtörténik. Most már biztosan mondhatom, hogy április 15-től nincs jogalapja a további levonásnak.

– A bíróság döntését követően – az írásbeli megjelenésig – miért nem függesztették fel ideiglenes hatállyal a törvénytörtő rendelet végrehajtását?

– Erre az Alkotmánybíróságnak nincs jogi lehetősége!

Hát igen. Megint az járt rosszul, aki becsületesen befizette, amit kiróttak rá. Sőt fedezetet is hagyott a számláján legalább még egy levonás erejéig. Csak az vigasztalhatja polgártársaimat, akikől még ma is, holnap is levonják a hiteladót, hogy biztosan tudják: törvényellenesen vándorol el a pénzüik betétszámlájukról. Hogy ez mekkora vigasz? Döntse el ki-ki maga...

Gergely Zsóka

A lecsökkent árú yen és vonzatai

A tokiói börze szerdán újabb visszaesést élhetett meg. A hét eleji kiugró kezdés után a Nikkei-index 1,77%-ot veszített értékéből. A tény a szakemberek a yen árfolyamcsökkenésének tulajdonítják. Az USA-dollár szerdán 158,63 yent ért, ez 1,67 yennel volt magasabb a keddi kursznál. Az NSZK-márka dollárhoz viszonyított értéke 1,7139 volt, míg a korábbi értéket 1,7103-al jegyezték. Frankfurtban az aranypiacon 20 370 DM-t adtak egy kilogramm nemesfémmért. A londoni tőzsdén egy uncia arany a délutáni záráskor 369 USA-dollárt ért. Nyugat-Berlinben 100 keletnémet márkáért 21 DM-t kellett adni az érdeklődőknek, noha a „felvásárlási kurzus”-t ugyanitt csak 17 DEM-el jegyezték, 100 svájci frankért 111 DM-t adtak a nyugatnémet bankok, míg 100 osztrák schilling 14,06 DM-t ért.

(B. B.)

Pozsony nem lesz házigazdája az Expo '95-nek

Az utóbbi időben mind többször elhangzik: Szlovákia, elsősorban Pozsony részt kér a Budapest–Bécs világiállítás megrendezéséből. A szlovák kormány Vladimir Leksza miniszterelnök-helyettes vezetésével munkabizottságot is felállított az Expo '95-ön való szlovák részvétel koordinálására. Szlovák vélemények szerint az Expo látogatóinak érdeklődését még a Magas-Tátra iránt is fel lehet keltetni. Mit szólnak mindehhez a magyar előkészítők?

Baráth Etele, a világiállítás kormánybiztosa elmondotta: a legutóbbi osztrák–magyar vegyes bizottsági ülésen is szóba került e téma. A bizottság álláspontja szerint mind Ausztria, mind Magyarország rendkívüli módon örül annak, hogy a Duna menti városok magas színvonalú rendezvényekkel kívánják emelni a világiállítás színvonalát. Tudomásul kell venni azonban, hogy jogilag Budapest és Bécs kapta meg a rendezés jogát, tehát

szó sem lehet Budapest–Bécs–Pozsony világiállításról – mondotta a kormánybiztos –, majd hozzáfűzte: a magyar előkészítők egyáltalán nem tartják kizártnak, hogy a szlovák partnerek bekapcsolódjanak a világiállításba. Ennek formája azonban nem lehet más, mint hogy a rövidesen kiírandó versenytárgyalás eredményeként, szigorúbb üzleti alapon valósítanak meg egy-egy beruházást.

A kormánybiztos a témával kapcsolatban elmondotta még: mivel a szlovák rendezvények valóban érdekesek lehetnek, s így igen sok külföldi turistát vonhatnak, a magyar rendezők örülnek, ha Budapest és Bécs programajánlata mellett Pozsony is színvonalas kiállításokat, fesztiválokat kínál a világiállítás vendégeinek.

A szlovák fél azonban mindeddig nem kereste meg a magyar kormánybizottságot, illetőleg az előkészítést végző szervezetet ajánlataival – mondotta végezetül Baráth Etele. (MTI)

Az elmúlt két évben, az egyszerre lassú és gyors rendszerváltozás időszakában véleményem szerint három meghatározó ellenzéki politikus termelődött ki. Antall József, Kis Jánosra és Orbán Viktorra gondolok, lényegében mindhárom pártelnökök. Más és más személyiség, tulajdonság, habitus jellemzi őket. Azt gondolom a fenti politikusokra óriási felelősség hárul a következő időszakban. Bár a marxista ideológia tagadja a politikusi személyiségek jelentőségét, a történelmi tapasztalatok engem az ellenkezőjéről győzték meg. Vészesen közeleg a kormányzati felelősség korszaka, a bírálattól és a kritika egyoldalú uralma helyett gazdasági országépítés időszaka következik.

Az új kormányra keserves harcok várnak a régi pozícióhoz, hatalmához ragaszkodó vállalati elitel, a hirtelen munkásvédővé avasított SZOT-SZOSZ-szal szemben. De a sajtó vezető körei is betarthatnak az új kormányt, ha az túlságosan boncolgatni kezdené, hogy az egykori és mostani vezető újságírók mennyire szolgálták ki a Kádár-rendszert. Nyilvánvaló, hogy tisztességes kompromisszumokra van szükség a régi elit mértékadó köreiből, akik nem túlságosan sároztak be a korábbi rendszerben. Mindazonáltal vezetői tulajdonosoknak. Ugyancsak támadni kell azt az államszakszervezeti bürokratát, amely pozíciója megszilárdítása érdekében a szociális demagógia fegyveréhez nyúl. A Nagy Sándor-féle szakszervezet kizárólag a kormányt veszi célba, miközben az egyes munkahelyeken az SZOSZ funkcionáriusai a vállalati vezetőkkel összefonódnak, hatalmas prémiumokat vesznek fel és nem törődnek a kisemberek szociális problémáival.

A szaporodó független szakszervezetek és a munkástanácsok éppen azzal mutatnak pozitív példát, hogy fellázadnak egyes vállalati oligarchiák

Antall, Kis, Orbán...

csöppet sem értékeremtő tevékenységével szemben. A nemzeti tömegkommunikáció képviselői jobban szolgálják az ország érdekeit, ha a pártoktól egyenlő távolságtartásra rendezkednek be, különben idegesség, feszültség keletkezik, s téveszmék és képviselőik erősödhetnek meg.

A fentiek leírásával csupán azt akarom érzékeltetni, hogy milyen nehézségekre kell felkészülni a ma még ellenzéki politikusoknak. Egyikük sem volt még kormányzati pozícióban, úgy igazából nincsenek tisztában azzal, hogy egy lóporos hordóra szerelt kormányzatot kell átvenni. Mi jellemzi a három pártvezetőt?

Antall József nyugalmával, méltóságteljeségével tűnik ki. Az ő nevéhez kötődik leginkább a modern nemzeti tradíciók képviselője. Antall képes ötvözni az európaiságot és a nemzeti identitást! Keveset tudunk az MDF elnökéről. 1989 márciusában az első MDF országos gyűlésen a küldöttek még elnökségre tagnak sem választották meg. Az érzelmi politizálásra hajlamos MDF-küldöttek nem nagyon értékelték a racionális, szakszerű Antall beszédét a nemzeti közép(párt) politikai meghatározásáról. A mértéktartó Antall Józsefet jómagam 1989 elején a Corvin téren rendezett egyik hétfő esti MDF szervezői összejövetelen ismertem meg. A számomra teljesen ismeretlen Antall azzal tűnt ki, hogy történelmi keretbe helyezte az 1988-ban megindult politikai változásokat. Szerény és kompromisszumkész személy benyomását keltette. Az írókra jellemző szubjektív megközelítéssel szemben hozzájárulását a pragmatikusság és racionalitás jellemezte. Tudomásom szerint Csóóri Sándor javaslata alapján lett az MDF képviselője a háromoldalú tárgyalásokon. Neve akkor vált országosan ismertté. Politikusi képességei az MDF első emberévé tették. Liberális-kereszténydemokrata politikai ori-

entációt képvisel, talán az ő személye az egyetlen, aki képes integrálni a különböző irányzatú MDF-et. Az MDF nagy változásokon ment keresztül keletkezése óta. A Pozsgay-barát népi baloldal meggyengült, Bíró lemondásra kényszerült, Fekete Gyula átigazolt a Néppártba. 1989 őszére a kereszténydemokrata és a liberális irányzat némileg megerősödött. Újabbban azonban populista tendenciáktól hangos az MDF, mintha a szakszerűség háttérbe szorultna. Különböző érdeklőbb szálak meg a szervezetet, Bíró lemondásán lépnek fel ágazatok védelme érdekében. Vajon Antall József kitart-e az általa képviselt rendszerváltozás útja mellett, vagy kénytelen centrumpolitikusként az integrátori szerepet betölteni a különböző irányzatok és érdekcsoportok között?

Kis János, az SZDSZ elnöke az intellektuális politikus benyomását kelti. Politikai elmezései, a Beszélő vezércikkei tették ismertté. Színpadi szerepekre kevésbé alkalmas. Tekintélyét elsősorban tudása alapozza meg. Az emberi jogokról szóló könyve, előadásai nagymértékben hozzájárultak a politikai fordulat előkészítéséhez. Mintha küldetést adt volna a valódi rendszerváltás mellett. „Ennek az országnak akkor is nyugati típusú, magántulajdonra épülő rendszerűvé kell válni, ha belepusztul.” Mintha az SZDSZ ezt sugálná. A cirkuszi szerepekre hajlamos Tamás Gáspár Miklós, a főlényes és cinikus Pető Iván, az ideges és agresszív Tölgyessy Péter közül nem véletlenül a szerény és tudós mentalitású Kis János tölti be az SZDSZ centrumát. Kis azon ritka politikai tényezőkhöz tartozik, aki 4-5 lépéssel előre gondolkodik. Emiatt vitathatatlan főlény van. Ha 1988 őszén itthon lett volna, akkor az SZDSZ esetleg Szociáldemokrata Szövetséggé alakult volna meg és ma legerősebb pártként indulna a választásokon. Az SZDSZ-t feszíti a liberális-kereszt-

atív és a szociáldemokrata vonal. Az SZDSZ tagság nem nagyon örül, hogy az SZDSZ lett a régi gazdasági elit politikai képviselője. Nem lehet ki zárni, hogy az MDF-hez hasonlóan – ahol a populista irányzat erősödött meg –, az SZDSZ-ben a szociáldemokrata szárny elsöpri a liberális gazdaságpolitikai elképzeléseket. Az SZDSZ-ben az antikommunista zajosság tömöríti egybe az elitértelmiséget és a munkás ill. alkalmazotti tagságot. Felmerül a kérdés, mi lesz ha az SZDSZ kerül kormányra? A radikális, antikommunista tagság tovább lép a Magyar Október Pártba?

Orbán Viktort a következetesség, az őszinteség és a radikalizmus emelte fel a politikusok világába. Az elmúlt ősszel – Orbán távollétében – a Fidesz túlságosan azonosult az SZDSZ-szel. Úgy tűnt, mintha a Fidesznek nem lenne önálló platformja. A választási jelöltállítás során az SZDSZ önös érdekeit előtérbe helyezte. A Fidesz választás elkerült, ha nem tud markáns, sajátos politikai image-t kialakítani, akkor félő, hogy a laza Fidesz szimpatizánsok is az SZDSZ-ér szavaznak. A Fidesz esetleg nem éri el a 4%-ot. A tapasztalatok szerint Orbán hamar felismerte a veszélyt és önálló politikálszabásba kezdett. A Fidesz az egyetlen tiszta múltú, bátor szervezet, amelynek alapító tagjai majdnem börtönbe csukták. Ha a magyarországi politikai fordulat 1987 szeptemberében Lakitelken kezdődött, akkor a politikai-jogi intézményrendszer megdöntésében mindenképp 1988. március 30-a – a Fidesz, mint politikai ifjújászi szövetség megalakulása – a mérföldkő. Nem voltak véletlenek a nyílt rendőrségi, ügyészségi figyelmeztetések! A Fidesz előnye, hogy tagjai, vezetői, szakértői a legcsekélyebb mértékben sincsenek elkötelezve a régi politikai, kulturális és gazdasági elitnek.

A Fidesz jelenléte a Parlamentben meghatározó jelentőségű, hiszen a nyiladozó magyar demokrácia lelkiismereti funkcióját tölti be. Ehhez azonban meg kell őrizni a Fidesznek politikai, szellemi függetlenségét.

Diczházi Bertalan

Környezetvédő párt alakult

A választási kampány utolsó napjaiban újabb párt alakult. Egy olyan párt, amely nem tart igényt állami támogatásra és távol áll mindenféle érdekcsoporttól, vízügyi avagy ipari lobbától. Nevük: Környezetvédő Párt, és a független szakértők elitszervezeteként kívánják javaslataikkal a nyilvánosság elé lépni.

Holczer Tibor vegyészmérnök, a párt szóvivője szerint érthetetlenül mély csönd veszi körül a Bős-Nagymaros vízelépcsőrendszer, miután a legerősebb pártok alig hallhatják e kérdésben szavukat. Pedig a sokmilliárdos beruházással eddig elkészült létesítmények észszerű hasznosítását már ideje lenne alaposan fontolóra venni. A környezetvédők meglátása szerint azonban egyelőre nincs meg az a társadalmi kontroll, amely komoly és megalapozott program kidolgozására sarkallná a politikai szervezeteket, pártokat, amelyek egészen ideig megtehették, hogy nem figyeltek oda mások véleményére. Időhúzásra játszanak, állítják Holczerék, miközben az ország végképp eladósodott, és lassan tömeges munkanélküliséggel nézünk szembe. A bős-nagymarosi létesítmények további sorsáról igaz, nem ók hivatottak dönteni, de már elkészítettek egy munkatervet, amelyet az illetékesek figyelmébe ajánlanak, és amelyben független, külföldi szakértőcsoport bevonását is javasolják a kérdés tanulmányozására. Aprólékosan kidolgozták továbbá a dunakiliti zsilip és az oldalvízcsatorna jövőbeni kiépítésének részletekkel szolgáló a többi műtárgy illetve objektum használatba vételének lehetőségeiről is.

(téhátori)

Az állampolgár köteles eltűnni

Ha a Kőjál mérgező

Veri az Isten a magyart

Lehet-e Dávidnak igaza Marcaliban?

A Kőjál a legnagyobb hatalom széles e hazában. Nem tudok más szervezetet sem említeni, amelytől az állampolgár köteles eltűnni, hogy mérgezzék őt. A Kőjállal szemben viszont minden magyar állampolgár tehetetlen – mondja Hosszú János marcali műszaki tanár.

Munkahelyére egy Aeromat OH-601/1 típusú levegő-szennyezettségmérő készüléket telepített a megyei kőjál. Ez a készülék kiválóan alkalmas lehet arra, hogy a levegő szennyezettségi fokát mérje, de arra is, hogy asztmatikus megbetegedést okozzon. A kálium-tetrakolinmerkurát oldat gőze Hosszú szerint a munkahely légtérébe került. Ezt szippantgatta ő éveken keresztül. Márpedig ebben az oldatban literenként 10,9 gramm higanyklorid van. A higany pedig köztudomásúlag mérgező. Csakúgy mint a trietanolamin. Ebből is volt bőven a készülékben. Az ügyel a sajtó is foglalkozott annak idején. Mindennél érdekesebb azonban, hogy mi történt azóta.

A marcali ipari szakmunkásképző intézetben kerestük Hosszú Jánost, aki

még mindig őrzi a bizonyítékokat. A fényképeken jól látható, hogy a kipufogócsőcsontoktól a kipufogógázokat nem vezették el. Tehát azok máshova nem juthattak, csak abba a terembe, ahol Hosszú János dolgozott. Többek között a higanyklorid is. Márpedig higanymérgezés gyanújakor vizsgálatot kell indítani. Mi történt helyett?

Hosszú János munkajogi kártérítést kért, amit Csordás Ferenc, az iskola igazgatója teljes egészében elutasított. Indokai között többek között a Kőjál igazgatójának véleménye szerepelt: „Az országban több száz ilyen készülék üzemel, észrevétel még egy helyről sem érkezett. Megítélésünk szerint Hosszú János panaszja pszichés természetű.”

A határozatot Hosszú János megfellebbezte.

A munkajogi döntőbizottság Hosszú János kérelmét teljes egészében elutasította és helyben hagyta az igazgató határozatát. A döntőbizottság szintén a Kőjál és a munkavédelmi felügyelőség véleményére hivatkozott. Mindkét állásfoglalás egyértelműen megállapítja, hogy a levegő-mintave-

vő készülék üzemeltetése során nem kerülhetett aeroszol a légtérbe.

A fényképfelvételek viszont egyértelműen bizonyítják, hogy nem kerülhetett máshova.

Következett hát a munkaügyi bíróság. Ebben a fellebbezésben Hosszú János már más bizonyítékot is föltárt igazának bizonyítására.

„A Mechanikai Művek marcali gyárában találtam egy hasonló és hasonlóan üzemelő készüléket. Kérdésemre az ott dolgozók elmondták az enyémmel egyező panaszait. Székely Antal művezető, aki napi 1-2 órát tartózkodott a készülék mellett, erősen köhögött és tüdejéből sűrű váladék jött föl.”

A peres felek előadása, a munkaügyi döntőbizottság által csatolt iratok, valamint a Somogy megyei Közegészségügyi és Járványügyi Állomás nyilatkozata alapján a munkaügyi bíróság hatáskörének hiányát állapította meg és a pert megszüntette.

Az indokok között az 5/1986-os egészségügyi minisztériumi rendelet harmadik paragrafusa is szerepel. E szerint mind az állampolgár, mind a jogi személy köteles eltűnni a levegő-szennyezettség-mérő telepítését.

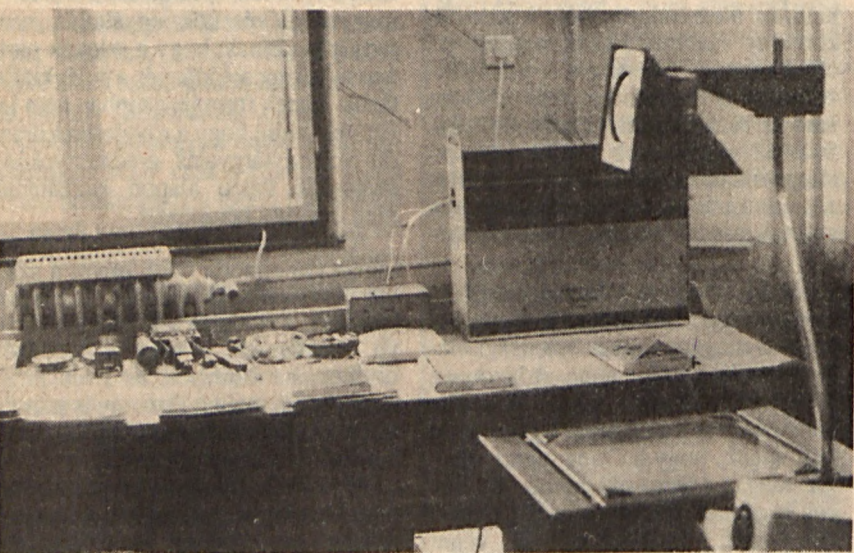
– A kifogásolt készüléket a Kőjál dolgozóival vagy valaki más kilopta az intézetből még április 27-e előtt – mondta Hosszú János.

Ezt a tényt fölfoghatjuk úgy is, hogy a Kőjál elismerte hibáját. Különböző miérett lopta volna el – Hosszú János szavaival élve – a bűnös készüléket. Hiszen ha nem ók vitték el, akkor április 27-e óta már kereshették volna.

A Somogy megyei Főügyészség és Hosszú János megfellebbezte a munkaügyi bíróság ítéletét. Reménykedni lehet hát abban, hogy a Kőjál mégse a legnagyobb hatalom széles e hazában, hogy mégse kell az állampolgárnak szenvedni miatta.

Egyelőre azonban mindez még csak remény.

Balázs Andor

A bűnös készülék

A minap egyik pártos sajtótermékünk írta, hogy verik a Szocialista Párt aktivistáját kies hazánk egyik lakjós városában. S vajon ki merészelt volna kezét emelni az országot uraló párt emberére? Ki más, mint egy szabaddemokrata. Egy másik aktivista, csak ő éppen SZDSZ-es. Lám, lám mi minden történik, ha így választások táján elszabadulnak az indulatok. A hír igaz, mondja szabadszavú rádió, csak éppen fordítva. Az az SZDSZ-es aktív, akit vertek, s az az MSZP-s plakáttagasztó, aki vert. Méghozzá oly ügyetlenül, hogy ütés közben saját kezét is eltörte – így a rendőrség. Hát igen, a verekedés sem egyszerű mesterség, azt is meg kell tanulni, nem csak amúgy Bud Spencer-es arnyékbokszolás-módról, mert aztán megnézheti, azaz megütheti magát, aki nem vigyáz. Szóval az MSZP-s elég ügyetlen volt, úgyhogy a pártjának főhet a feje, mit is tegyen, hogyan is könyvelje el ezt az újabb vereséget, hisz alig néhány napja, hogy az Alkotmánybíróság jól odavágott a fentebb említett párt halogatás (egyvezetés?) után Sólyom László alkotmánybíró felállt díszes talárjában, s megtette azt, amit megtenni a képviselőnek nem volt bátorsága. Persze nem azt mondta, hogy a hitel nem jövedelem, még csak azt sem, hogy mivel a törvény közzétételét elő, igazságtalan, hogy adó címén van aki fizet, van aki nem, hanem – így a verdikt – mivel állampolgári jogokat érint a törvény, azt minősített többséggel kellett volna elfogadtatni a képviselőkkel. Csupán adminisztratív tévedésről van szó, a kormány csak a formában tévedett. Valóban? Nos, elég nagy blama, hogy sem az igazságügyminiszternek, sem a legfőbb ügyésznek, akik előzetesen véleményezni voltak hivatottak a törvényt, nem jutott eszébe, hogy is állnak a dolgok. „Elfelejték.” Így a kormány akkora pofont kapott, hogy kilyukadt tőle a költségvetés, mivel az Alkotmánybíróságot nem lehet az IMF-fel fenyegetni. Jó ez az össznépi pofozkodás. Még a napsütés is pofon. Panaszoknak a mezőgazdák, enyhe volt a tél, sok kártevő áttelelt (hajjaj, de mennyi!), ezért sok és drága növényvédőszer kell az amúgy csontszáraz földekre kiszórnival. Pedig már látszik, nem fog ott semmi se teremni, mert szántásvetés helyett egynemű tsz, engedve a tagság nyomásának, osztja a földet, a gazdák meg viszik, mert fogalmuk sincs arról, mit jelent harminc százalékra kamatot felvenni a banktól egy olyan országban, ahol csak nagyüzemi géppark van, s ahol az agrárróló csitt-csatt máris kinyesi a paraszta talpa alá a még meg sem kapott földet. Így lesz a paraszti földönfutó. A földönfutásról azok a honfitársaim jutnak az eszembe, akik kilométeres sorokban állnak a Bécs városában székelő dél-afrikai nagyköveztési rúdosok kapuja előtt, bebocsátást reménytelen hazai helyzetünkben. Mérnökök, számítástechnikusok, magasán képzett szakmunkások. Csupa olyan ember, aki nélkül nem lesz szerkezetváltás. Kitántorog-nak, tán nem másfél millió, mint József Attila írta, csupán néhány ezren, de ez is világosan jelzi, akik hűzói lehetnének az átalakulásnak, akik példát mutathatnának a többi magyarnak, nem bíznák a szebb magyar jövőbenben.

Jókora pofon ez az országnak így a választások táján. Verjük egymást, politikai ellenfeleinket, ver minket a természet, meg saját tehetetlenségünk. Ebben a nemzeti bokszmeccsben már senkinek nem jut eszébe, hogy gazdaságunk dolgaival is törődni kéne. Ideje lenne tényleg riadóztatót fújni, mert az elmúlt hónapokban a szerkezetváltásnak mégoly halvány jelei is csak nehezen észlelhetők. Hasznos volna nagyobb sebességre kapcsolni, mert meglehet egy szép és napsütéses reggel arra ébrednek a pártok, a kormány, meg az istenáldotta-verte magyar nép, hogy az éhség úgy legyengítette, hogy nemcsak pofonokat nem tud osztogatni többé, hanem egy szavazócédulának az urnába dobásához sem marad elegendő ereje. A nép szavazatai nélkül pedig mivé lesz a győnyörűségi parlamenti demokráciánk?

Csik Rita

Premier Salgótarjában

Nagy Sándor: Segélyezés helyett érdekképviseletet!

Rendhagyó választási nagygyűlésre csalogatták Salgótarján választókörzet polgárait március 20-án. Erre az alkalomra hazalátogatott „földjeihez” Sándor László, független országgyűlési képviselőjelölt (a Szakszervezetek Országos Szövetsége elnökhelyettese). Utjára elkísérte a SZOSZ elnöke, Nagy Sándor is.

A jeles vendégek érkezése, bizonyára a kellemes idő miatt, elsősorban az egykori munkatársak, elvtársak, barátok, hozzátartozók találkozója volt. Talán a propaganda sem volt az igazi. Hisz a helyszínen derült csak ki, hogy Nagy Sándor a SZOSZ elnökevé történt megválasztása óta Salgótarjában lép először a nyilvánosság elé.

Hogy ki mitől független – képviselőjelölt? Erre maga a kortes-szónok, Nagy Sándor adott feleletet.

– Kétféle minőségben vagyok most itt, úgy is, mint a szakszervezet tisztviselője, s úgy is, mint a szakszervezeti színekben induló képviselőjelölt.

Majd ő is elmondta: március 25-e után Magyarországon új időszámítás kezdődik. Az új Parlamentben kizárólag munkavállalói érdekeket kívánunk képviselni – ha bejutunk!

Ezt követően szólt arról, hogy a társadalom átalakulása milyen eredményeket hozott, és felhívta a figyelmet megelégedő bajainkra (a szociális robbanás veszélyére). Neveket nem említve bírálta a kormányt, az új pártokat az elmúlt esztendő mulasztásaiért. Mondván, „a gazdaság prózai gondjait nem foglalkoztatták”. A gazdasági helyzet válságának egyik okaként említette, hogy annak idején nem fogadták el a SZOT javaslatát: „egy állandó érdekegyeztető, konfliktuskezelő fórum létrehozását”. Sajnálattal jegyezte meg: „Magyarországon évtizedeken keresztül a külföldről jöttek szava többet ért.”

Az infláció elleni harc módszereit említve, ismét szükségét érezte, hogy elmondja: „Egy ország képe hasadt ketté! Működő demokratikus intézményei vannak, többpártrendszer viszonyok között, miközben csödközeli gazdasága

van.” Majd hét pontba szedve vázolta az új (?) szakszervezet stratégiáját. Kulcsként jelölte meg a felemelkedés lehetőségét, az oktatást!

A szónoklat végén az első kérdést egy csalódott hallgatója tette fel. Előjáróban megjegyezte:

– Az Ön előadása semmitmondó, hatásvadász volt. (E megjegyzést tiltakozó taps, „Ez részeg!” és más megjegyzések bekiáltása követte.)

A kissé zavarosan megfogalmazott kérdésre a SZOSZ elnöke elmondta:

– A szövetséggé válás útját még nem jártuk végig, a szakszervezet filozófiáját sem dolgoztuk meg ki. Magyarország legnagyobb szervezete nem a konfrontációt keresi a kormánnyal, a munkáltatókkal, hanem az együttműködésre törekszik. Ez nem jelenti azt, hogy nem száll szembe azokkal a pártokkal, akik a demokrácia köntösében szét akarják verni szervezetünket. Reméljük, március 25-e után olyan kormány lesz, amely a szakszervezeteket partnernek tekinti!

Egy másik kérdésre válaszolva meg is nevezte azokat, akik a „szakszervezet lebontását” emlegetik – az SZDSZ, a FIDESZ és a Szakszervezeti Liga. Az oroszellenesség kapcsán a földrajz ismeretének szükségességét hangsúlyozta, megemlítve: „Hazánk Közép-Kelet-Európában van, a szomszédok meghatározóak. Ezért jó kapcsolatokra kell törekednünk ezekkel az országokkal. Ez gondjaink kulcsa is lehet!”

Az egyetlen önkritikus mondata a SZOT-ról(?) a következő volt.

– Szociális segélyezésre épített szakszervezeti politika helyett érdekképviseleti politikát!

Erről azonban, hogy miként akarja a régi-új szakszervezeti tömörülés a gyakorlatban is megvalósítani, nem szólt a SZOSZ elnöke.

Gáspár István Gábor

A közép-svédországi Falun városában fennállásának hétszázadik évfordulóját ünnepelte a világ talán legrégebbi cége, a Stora cég.

Az évforduló ünnepségén a részvényeseken és a cég sok dolgozóján kívül 2500 vendég vett részt, a világ minden részéből.

A Stora a maga eredetét arra a Magnus Ladulas svéd király pecsétjével hitelesítette, 1288. június 16-án

Hétszáz éves cég

kelt okmányra vezet vissza, amelyben a Péter nevű vestarasi püspök saját javainak egy részét az unokaöccsének engedte át, cserében a sto-

rai „nagy rézhegy” egynegyed részéért.

(A régészeti ásatások szerint e hegy belsejéből rezet már Kr. u. 850 óta bányásztak, s ugyanott ma is kitermelnek egyebek között rezet, cinket, ólmot.)

A Stora cég ma Svédországnak egyik legnagyobb villanyáramtermelő és Európának legnagyobb fa- és papíripari vállalata.

Számoljunk csak!

Népgazdaság helyett nemzetgazdaságot!

Az elmúlt évtizedek kényszerpályája után új utakat keres a magyar gazdaság. Ma már természetes követelmény, hogy (világ)piacképes árut, ne agyondotált, formális használatra is ráfizetéses végterméket állítsunk elő, s azt lehetőleg Nyugatra exportáljuk. Ez a kényszer szülte erény ma még kevésbé érvényesül, bár egyértelműen az Európába vezető út alapját jelenti. Amiközben igyekszünk megfelelni az idők szavának, elhanyagoljuk immár kiszélesedett nemzeti piacunkat, pedig ennek „meghódítása” kellő lendületet adhatna a továbblépéshez.

Ameddig a népgazdasági felfogás élvényesült, kevesen és keveset gondolhattunk arra, hogy ez a fogalom valójában mit is jelent. Többnyire megelégedtünk a szűk határok közé szorított Magyarország lehetőségeivel, s szinte gyermekként dicsékedtünk, például azzal, lám, nálunk azért van mit enni, választék is van, s nem olyan drága. Ma már tudjuk, hogy utólag nagyon megfizetünk azért az egykori olcsóságért. Legalább annyira, mint a nemzetgazdaság fogalmának kényszerű kizárásáért. Most a huszonegyedik órában vagyunk, ha még szeretnénk valamit tenni: vagy most lépünk, vagy soha.

Ami a központi tervutasításos időkben lehetetlen volt, ma már természetes: a környező országok a maguk módján csalogatják, biztatják a

Számoljunk csak! ✓

beruházásokat, a vállalati kapcsolatok kiszélesítését. Nekünk ebben éppen az lenne az előnyünk, ami másutt a hátrányunk szokott lenni: a magyar nyelv csaknem egyedüli tudása. Ha körülnézünk Erdélyben, a Bánságban, Bánátban, Kárpátalján, de talán még Szlovákiában is, azt láthatjuk, a magyarok területet jóval kevésbé iparosították, illetve a szolgáltatások egész sora hiányzik. Ha a mezőgazdaság fejlődése odaát is megindul, az eddigieknél még több munkaerőfelesleget eredményez, de munkalehetőséget nem. Ha ezt most, még idejében kihasználánk, a mi közepesen fejlett, de néhány területen nemcsak versenyképes, hanem egyelőre versenytárs nélküli iparunkat, szolgáltatásainkat exportálhatnánk alapítással és közös vállalkozással.

Ez látszólag ugyanolyan rossz üzlet lenne, mint a többi – egyelőre rubel-számolásra épülő – KGST-kapcsolat. Am mindez csupán látszólag van így, mert részben megoldaná a már képződött s ezután képződő honi munkaerőfelesleg gondját, ami hamarosan égetővé fog válni. Másodsor: kérhetnénk és kaphatnánk olyan nyersanyagot vagy speciális árut cserébe, amiben itthon szegények vagyunk illetve a kezdetleges zugkereskedelem révén részesülünk. Azt a „hasznot” már nem is érdemes külön taglálni, hogy milyen előnyvel járna, ha e területen megerősödne a magyar műszaki értelmiség, s maga mögött érezhetné ki-ki a többségi nemzet gazdasági erejét, s a ma jobbra kulturális kapcsolattá soványodott érintkezés napivá, élővé válna.

Erdődi T. László

Fejlesztetni kellene, de miből?

Első pillantásra várromnak is nézhetné az ember a leányvári út mentén sorsára hagyott mészégető kemencéket. Egy enyhe ívű kanyar után azonban ég felé szálló füstökgyő jelzi, hogy van itt még némi élet. Feljutva a rövid kaptatón, már jól látni a tengelyéről le szerelt régi pullmannkocsit, amely utolsó állomásához érkezett ide a Visegrádi-hegység lábához. A kocsiból kalapot viselő ember lép ki és kérdően tekint a hivatlan vendégre.

– Gombos mészégető, azaz Gombos Ferenc vagyok – mondja és a füstölgő kemencék felé invitál. Meszelekként, illetve divatosabban vállalkozóként üzemeltetem a kemencéket, de amint látja, jelenleg, csak kettő dolgozik.

– Bizonyára kevesebben épülnek és nincs már akkora igény az égetett mészre.

– Ugyan dehogy, háromszor annyit is el tudnánk adni, mint amennyit ki tudunk égetni, de úgy van ez a rendszer kitalálva, hogy mi vállalkozók mindenkinek alá vagyunk rendelve, csak kötelezettségeink vannak. Miféleképpen a jog ismeretlen fogalom. Nézze meg mennyi szemem van. Tegnap reggel azon tőprengtem, merjek-e begyűjtani; meghozzák-e addig az újat, mire ez elfogy.

Néhány talicskányi szén valóban kevésnek tűnik. Abból is ahány kupac, annyiféle.

– Honnan kapják a szenet?

– Ahol a világon csak létezik, mindenhol keressük. Itt van a szomszédunkban a dorogi szénbánya, de három hónapja egyetlen gramm szenet nem adtak ki. En nem értem, hogy van ez. Azt mondják, vissza kell fejleszteni a bányákat, mert nincs igény szénre.

Szenet meg sehol se lehet kapni. A kő is olyan, hogy nincs benne kőszőnet. Nézze csak meg. Akkora tömböket hoztak ide, hogy hat ember se tudja

megemelni, be se férne a kemencébe. Ezeket a tömböket előbb szét kell venni. Napok mennek rá, mire használható anyaggá válik; de örülni kell annak, hogy van.

– Honnan szerzi be a követ?

– Mindenhol. Leányvárról, Dorogról, Lábatlanról, ahol éppen kapunk. Mondom, hogy nem olyan egyszerű a helyzet. Ha körbenéz itt a völgyben, egy tucat elhagyott mészégető kemencét talál. Legalább százan megpróbálkoztak ezzel a mesterséggel, de sorra belebuktak. Én már húsz éve csinálom és tudom, hogy a kemény munka mellett meg kell küzdeni az idegeket felőrlő bürokráciával is; erre a legtöbb kezdő nem számít.

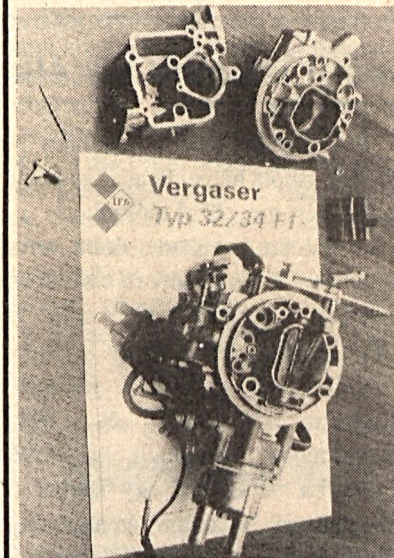
– Most azonban komoly változásokat ígérnek, ön nem úgy ítéli meg?

– Változások... Uram, tíz éve egyfolytában ígérik. Ne haragudjon, de mi már csak abban hiszünk, amit meg lehet tapintani. Annyszor, de annyszor ávartek bennünket, hogy kihalt belőlünk a hit. Utóljára is azt ígérték, hogy könnyűük az adóterheket. Mi lett belőle? Felemelték a társadalombiztosítást. Tudja mennyi társadalombiztosítást fizetek? Nem fogja kitalálni. Tízezer hatszáz forintot havonta. Kérdem én, mire föl? Három gyereket nevelek, akik soha, semmilyen szociális segítyt, juttatást nem vetek igénybe. Én húsz éve csak adok az államnak. Nem tévedhetek, nem hibázhatok. Itt nincs dotáció, jóváírás, jutalom. Itt minden forintért keményen meg kell dolgozni. Mit gondol, odafent a magas hivatalokban elgondolkodtak már ezen?

– Gombos úr, erre a kérdésre nemcsak Ön keresi a választ. Javasolom, nézzünk be a kemencébe, ha már leemelték az ajtaját.

Félelmetes erejű tűz dolgozik a mélyben. Olyan most a kemence, mint valami megvadult szörny, amit csak a súlyos tűzpiszkálókkal lehet kordában

Kétüteműek alkonya

Az olcsó kétütemű benzinmotor a végtelenségig leegyszerűsített szerkezet: nincsenek szelepei, amelyek szabályozzák a beszívott üzemanyag mennyiségét és az elégett üzemanyagot, a füstgázoknak a kiáramlását. Az egyik következő: a kétüteműek 20-25 százalékkal több üzemanyagot fogyasztanak, mint az azonos teljesítményű négyüteműek. Pusztán ez a „fényűzés” évente másfél milliárd forintjába kerül az országnak: ennyivel több üzemanyagot kell importálnunk.

Továbbá, a kétüteműeknek nincs saját olajozási rendszerük, olajszivattyújuk, ezért a kenőolajat – nem is keveset – a benzinbe kell belekeverni. A gyári előírás szerint minden 50 liter benzinhez 1 liter olajat. Ez az olajozási mód tízszer-tizenöt-ször több olajat emészt föl, mint a négyüteműek keverési rendszere. Ez hasonló pazarlás, mintha valaki a napolajat az uszoda vizébe keverve használná.

A Trabant javára írják, hogy kevés szén-monoxidot bocsát ki. Csakhogy a tökéletlen égés eredményeképp keletkező szagtalan és

nagy töménységben mérgező szén-monoxid az utak mentén egyébként sem fordul elő nálunk olyan nagy mennyiségben, hogy a környezetet számottevően károsítaná. Tartós hatása pedig nincsen, mert lassan szén-dioxidá alakul. De ez az egyetlen szennyező anyag, amelynek mennyiségét a műhelyekben mérni, és a motorok beállításával csökkenteni tudjuk. Ezért sokan azt hiszik, hogy a szén-monoxid a legveszélyesebb szennyező.

A kétüteműek négyezer-tíz ezer annyi el nem égett benzint bocsátanak ki, mint a négyüteműek. Olajkiadásuk is ehhez hasonló. Benzpirénekből „csak” kétszer-háromszor többet eregetnek ki, mint a négyüteműek. Közel áll tehát az igazsághoz az, hogy a Trabantok és Wartburgok évente több tízezer tonna elégetlen benzint és több ezer tonna elégetlen olajat pöfögnek ki.

A budapesti fák nagyobb arányú pusztulása mintegy tíz éve kezdődött. Tavasszal a fák dús lombkoronát hajtának, de a levelek már a nyár közepén sárgulni kezdenek. Augusztusban olyanok a fasorok, mintha lángszórával perzselték volna végig őket. A hervadás mindig az utak mentén, az úttest felőli oldalon kezdődik. Mi bizonyítja, hogy a fák korai haláláért főképp a kétüteműekből áradó szennyezők a felelősek? Például az, hogy más nagyvárosokban, ahol a budapestinél sokkal nagyobb a gépkocsiforgalom, vígan zöldellnek azok a platánok és hársak, amelyekről nálunk azt mondják, hogy nem bírják a nagyvárosi levegőt. Párizsban, a Champs-Élysées híres útján éjjel-nappal két sorban zavartalanul élnek, s ottjék az oxigént.

A Trabant utóda a Volkswagen Polo-ra fog hasonlítani, és 1994-ben állítólag már évi 350 ezer kocsi görögülhet le a korszerűsített futószalagról.

Képzünk: karburátor a négyütemű Wartburgba és Trabantba. Olasz licenc alapján gyártják a berlini Karburátor és Szűrőgyárban.

(MTI Külföldi Képeskesztőség)

tartani. A kicsapódó hőből szinte megtántorodik az ember, akaratlanul is hátrál a barátságatlan környezetből. Sokkal szebb a leányvári táj, amely a kora tavaszi napsütésben még csábítóbb, mint máskor. A kellemes látványtól Gombos Ferenc is megnyugszik lassan, s már a kötömböket fürkészi, honnan a legcélszerűbb rájuk süjtani, hogy darabokra törjenek. Körbenézve az üzemben, semmi jelét nem lehet látni modern technikának. Egyszerű manuális, ősi eszközökön nyugszik itt minden. Ha valami csoda folytán feltámadna egy Hadrianus korabeli mészégető, a pullmannkocsi kivételével nemigen jönne zavarba. Az elkövetkezendő idő pedig nagy kihívást fog hozni, ezért meg kell kérdeznem: mik a tervei?

– Volna mit csinálni. Fel kellene újítani két kemencét. Korszerűsíteni kellene az egész telepet. Magyarán szólna fejleszteni kellene, de miből? Nem marad, kérem. Itt általában öten-hatan dolgozunk. Nagyok a kiadások. Alkalmazottak után is ötvenhárom százalékos társadalombiztosítást kell fizetni. Sokat megemésztettek a fuvar-költségek és ugye élni is kell.

– Pedig sokan úgy vélik, a mészégetés könnyű munka.

– Mit mondjak erre? Ki kell próbálni

Balázs

„Begegnung
mit Freunden”

Találkozás barátokkal

a német nemzetiségi iskolák vetélkedőjének döntője

A „Magyarországi Német Nemzetiség Kulturális Hete” keretében került sor a hét végén arra a vetélkedőre, amelynek résztvevői a hazánkban német nemzetiségi nyelvet oktató iskolák tanulói voltak. Dr. Horst Lambrecht NDK lektor bevezető szavai után a pillisszentiváni csoport nyitotta a sort. Szolnok (Rákóczi ltp-i Ált. Isk.), Paks, Pécs, a szekszárdi 4-es sz. Ált. Isk., Gyula, Pécsszabolcs, Hőgyész, majd a bonyhádi 3.sz. Ált. Iskola csoportjai következtek.

Élénk visszhangot váltott ki a pécsi Apáczai Nevelési Központ 1.sz. Ált. Iskolájának szereplése. Sey Gábornéval és Darida Miklóssal, a felkészítő nevelőkkel szereplésük után beszélgettem.

– Csoportunk vertikálisan épült fel, 6-8. osztályos tanulókból – tudom meg Seynéltől. – A műsort kollégám, Darida Miklós rendezte színpadra.

– Milyen koncepció szerint?

– Városismertető szöveget elevenítettünk meg, látványtervezési és zenei követelmények figyelembevételével. Marlene Dietrich kötődése Berlinhez meghatározó volt, így szellemét visszaidézni szinte magától értetődött. Alapötletül az szolgált, hogy pécsi gyermekek látogattak Berlinbe, így egymás városát felelgetősök formájában is bemutathatták.

– Úgy tudom, az elmúlt esztendőben is szép sikerekkel térhetett vissza a csoport a mecseki fővárosba?

– Igen. Noha nem ez az összetételű gyermekgárda volt. Tavaly második helyen végeztünk. Azok a tanulók már elballagtak, ma a Leówey Kalára Gimnázium tanulói Pécsen. Az 1988-as esztendőben lettünk elsők.

– Perspektíváik?

– Talán színdarabban is megpróbálkozunk, erre a „csapatra” építve.

Dechant Istvánné, a bonyhádi 3-as sz. Ált. Iskola német tanára így beszélt a fellépést megelőző időkről:

– Hetente hét német órám van az 5/B-ben, 15 fős a csoport, hisz az osztály fele még orosz nyelvet tanul. Ebből egy órán rendszeresen a témával foglalkoztunk. Az NDK jellegzetes földrajzi, kulturális és művészettörténeti ismereteit gyűjtöttem csokorba. A keretet egy iskolai óra szolgáltatja. A tanármű és tanítványai dialógus formájában szövegezik meg az említetteket. Felkészülésünk az órákon kívüli tevékenységeket is magába foglalja. Hetente péntek délutánként gyakoroltunk.

– Hallva a műsort pozitív meglepetéssel vettem tudomásul, hogy ötödik osztályos koruk ellenére milyen könnyedén birkóztak meg ezzel az igen komoly ismeretanyaggal. Pedig Önök nem is kétnyelvű oktatási formában dolgoznak.

– Nagyon meg vagyok velük elégedve. Igen fogékonyak a német nyelvre, ezért is választottam őket, hisz egy iskolából csak egy osztály nevezhetett. Hagyományteremtő céloom is volt vele. A felszabadult oroszórák helyett is németeztünk. Azután ott a szakkör. Úgy tartom, a 8. osztály elvégzéséig még sokat gyarapodhatnak német tudásukban.

Déli 12-kor a résztvevők és nevelők a Central étterembe vonultak, ahol a Szövetség ebédje látta őket vendégül. A délutáni programot a Pécsszabolcsiak kezdték, majd Bonyhád zárta a sort.

Dr. Horst Lambrechtet, a zsűri egyik tagját, arról faggattam, mi a véleménye a csoportok felkészültségéről általában?

– A csoportok felkészültsége változó, differenciált. A nyelvi különböző-

ségek főként a vertikálisan szervezett csoportoknál szembetűnőek, de ez természetes is, hisz egy ötödikes nem léphet fel olyan szinten, mint egy nyolcadikos.

A gyerekek kiállása különben megnyerő. Vetélkedőnk kiírásakor ezt a célt erősítjük. Igaz, megyénként változatos képet kapunk így is. Jómagam nem vagyok megrökönyödve egy-egy esetleges grammatikai hibán, hisz a verbalitás az elsődleges cél. Az elvárásoknak megfelelően szerepeltek, a témák színpadra állítása is jó volt.

A nevelők előtt le a kalappal! Jól felkészültek, alaposak. Néhány darabban talán hiányzott az igazi ötlet, de a többség ezeknek is jó példával szolgált. A megjelenítésben látom a lényegét, hisz ez az igazi minta! Szituációkban örömmel fellépni, az a fontos, noha a grammatikát se hanyagolhatjuk el.

Egyéni: I. Renata Tötöl (Ajka), II. a Neue Zeitung díját Anett Rosta (Ajka) nyerte, míg III., az NDK kulturális központ díját Zsuzsa Avi (Budapest).

Csoportos: I. Apáczai Nev. Közp. Pécs, Lsz. Ált. Isk., II. Gyula, III. Pécsszabolcs.

A Magyarországi Német Nemzetiség Kulturális Hete író-olvasó találkozójával folytatódik szerdán (27-én). „AM Burghügel” című kötetből Georg Wittmann olvas fel. Sok német nemzetiségű polgár számára hozott a posta meghívót március 30-ra, amikor is „Folklor Est”-re invitálják az érdeklődőket. A program 18 órakor kezdődik. Helyszín: NDK-centrum Budapest V., Deák tér 3.

Az egész heti ünnepi események ezzel az aktuálissal záródnak.

B.B.

TÜKÖRCSEREPEK

A kora esti szürkület cinkosan fedte az arcokat. Csak a művelődési ház aulájából szivárgott ki némi fény.

A környéken fiatalok kisebb-nagyobb csoportjaira figyelhetett fel az éppen arra járó. Aki a hirdetőoszlopokon – már jó egy hete – megjelenő plakátokat is ismerte, annak nem volt kétséges, hogy a „srácok” a Deák Bill Blues Band koncertjére vártak, a maguk fiatalos, de korántsem renitens módján, amikor furcsa közjáték tanúi lehetnek. (Megvallom, hasonlóan eddig magamnak sem volt részem.) Történt ugyanis, hogy az egyik csoporthoz odalépett egy jó negyven körüli hölgy, oldalán egy férfival, (mint később kiderült, az élettársával) s hajánál fogva ráncigálni kezdett egy hosszabb hajú fiút.

– Majd adok én neked! Egy ilyen bandával! Azonnal gyere innen!

A fiú vonakodott és feltételezhetően pironkodott is a társai előtt, de nem mozdult. Ekkor a hölgy ütlegelni kezdte, szinte szadista módon. Amikor azután a rugdosódás is napirendre került, a fiú önkéntlenül is védekezésre kényszerült. Ekkor vetette meg magát a „lovag” – a nevelőapa – nőtársa oldalán. A k... a anyádat! – tetézte meg még a nő – hát erre tanítottalak?

A tölterő végülis győzedelmeskedett. Sikertől betuszkolniok a fiút egy személykocsiba. A látottak kommentálása helyett, gondolatébresztésül csupán egy tény: (mint később megtudtam) a „hölgy” a srác édesanyja volt.

A busz Pécs felől, jó húsz percet késett. Egy fél tucat diáklány és néhány felnőtt várta türelmetlenül. Péntek délután volt, valamennyien szerettek volna időben otthon lenni. Hirtelen és váratlanul beborult.

– No, mire Szekszárdra érünk, már esni is fog. Pedig aztán nálam emyő nincs, megint mehetek akkor az anyámhoz! Pedig ma eszembe sem volt oda hazamenni! A kishúgommal megbeszéltem, hogy a pályaudvaron várjon, ott dumcsizhatunk egy jót, aztán megyek tovább Zombára, apámhoz. Tudod, azt a hülye Pistát gyűlölöm.

Mindez egy jó kiállítású, tizenhat év körüli szőke leány szájából hangzott el, aki közvéleményül állt előttem és feltehetően a barátjához intézte a fent leírtakat.

– Ki az a Pista? – fordult felé a másik kislány kíváncsian. – Hát, az anyám barátja. Tudod milyen hülye? A múltkor szülői értekezlet volt a gimiben és a Pista jött el. Azt mondta a Regősnek, hogy a nevelőapám. Na, mit szólsz hozzá? A Pista. Pedig mondtam az anyámnak, amíg a Pista ott lakik, én nem megyek haza. A húgommal is mindig másutt találkozom. A legjobb mégis az, amikor kétéhete a kiscsajjal (a húgommal) együtt vagyunk az apunál. Ő egy jó fej! Tudod milyen jó fej? Hű! Biztos, hogy neki is van valakije, de ő nem érezteti valunk. A házba sem hozott senkit. De ne is hozzon! Majd mi segítünk neki. Mindenben. Majd idővel egyikünk odaköltözik. Mert tudod? Az öregem olyan európai!

Es modnta mindezt lelkesen, egy szuszra. Hogy miként folytatódott a diskurzus, már nem volt érdekesem hallani, mert beállt a járat és felszálltunk.

Bayer Béla

Kell az Agykontroll

Silva módszerével...

Jose Silva, az agykontroll-módszer megalapítója 1944-ben kezdte meg parapszichológiai kutatásait, saját gyermekein kísérletezett, intelligenciáhoznyadosukat akarta növelni, hogy jobb eredményeket érjenek el az iskolában. Jose felemelkedése a szegénységből akkor kezdődött, amikor egy nap a borbélynál sorára várt. Valami olvasnivalót keresett. Egy rádiójavításra kiképző levelező tanfolyam egyik füzetébe akadt a kezébe... Nemsokára egy diploma lógott a borbélyüzlet falán, s a 15 éves Jose elkezdte városszerte javítani az elrontott rádiókat. Az így keresett pénz lehetővé tette Josénak a házasságot, valamint az a 20 éves kutatást, ami az Agykontroll kifejlesztéséhez vezetett.

„Életed egyik legjelentősebb kalandja előtt állsz” – így kezdődik annak a könyvnek bevezető fejezete, amihez sajnos könyvesboltban nem juthat az olvasó. (Hogy miért, nem tudni.)

Aki mégis hozzájut, az megismerheti a világszerte elterjedt módszert (mára már 5 milliónál is többen végeztek el a tanfolyamot), ami többek közt a következőket ígéri: önbizalma szárnyakat kap, memóriája hihetetlen mértékben javul, s a további felsorolás előtt idézek egy példát az előbbi tételt igazolva.

„Egy amerikai város építész-mérnöke csöndesen betette maga mögött az irodája ajtaját. Feldúlt titkárnője magára maradt a fogadószobában. Nyomatlanul eltűntek egy bevásárlóközpont tervei, noha a város vezetőivel néhány nap múlva döntő tárgyalásokra került volna sor a létesítménnyel kapcsolatban. Kisebbségi hiba miatt is rúgtak már ki állásukból embereket. A mérnök mégis szinte teljesen nyugodt maradt, pedig ilyen helyzetben bárki más magán kívül lett volna.

Nyugodtan ült asztalánál. Behunyta szemét és koncentrált. Azt hihetnénk, hogy a közelgő botrány előtt megpróbálta összeszedni magát. Tíz perccel később kinyitotta szemét, lassan felállt és kísértelt titkárnőjéhez. – Azt hiszem megtaláltam – mondta nyugodtan.

Nézzük csak meg a múlt csütörtöki számlákat! Tudja, amikor Hartfordban jártam. Melyik étteremben is vacsoráztam? Telefonon felhívta az éttermet. A tervrajzok ott voltak... Az építész-mérnök – kelle bizonyítani – korábban egy Silva-féle agykontroll-tanfolyamon vett részt.”

Jose Silva tudományos kutatási pályáján – diplomák és bizonyítványok nélkül – korának egyik legkreatívabb tudósa lett. Írásaikon keresztül Freud, Jung és Adler voltak korai tanítói.

Mit ígér még a könyv, miután – a szerző felhívására – különleges módon kell olvasni: először úgy, mint bármely más könyvet, az elejétől a végéig. Azután sorrendiség nélkül a fejezeteket, hogy még világosabb, átfogó képet kapjunk arról az útról, amit be fogunk járni!? Nos, ígéri még, hogy kiegyensúlyozottabb, optimistább, energikusabb, kreatívabb lehet bárki, sőt, könnyen lefogyhat, leszokhat a dohányzásról. Ha valaki megtapasztalja az eredményeket, amiket a tudat szinten el lehet érni, akkor a későbbiekben már meg se kísérel ennek használata nélkül fontos döntéseket hozni vagy problémákat megoldani. De dr. Domján László – aki egyébiránt a könyv magyar nyelvre fordítója – értelme is mindenképpen figyelemre méltó: „továbbra is ugyanúgy beszéld meg problémáidat orvossal, ahogy egyébként is tennéd, és fogadd meg tanácsait!”

A könyv arra példa, hogy elmenk milyen döbbenetes mértékben és módon képes felerősíteni szervezetünk gyógyító erőit és így gyorsítani a gyógyulást. Ily módon tényleg csodákra vagyunk képesek.

Dr. Domján zárszavainak végén választ kell adnom – amúgy zárójelben – a bevezetőben felvetett kételkedésekre, hogy miért ajánlom azt a könyvet, amit végülis hivatalosan nem, csak hivatalból lehet kapni. A remény miatt, hogy ez ajánló sorok leírása óta is történt olyan gyors, csodát tevő változás e zűrzavarosnál is zűrzavarosabb történetekkel eltelt hónapban, ami éppen, hogy az agykontroll eredményének köszönhető...
Petőfi László

Erdély, Kolozsvár

Kárpátalja, Nagyszöllös Karpfinger András felvételei

Köszöntjük AUGUSZTA nevű olvasóinkat

Az Auguszták az Augustinus (magyarul: Ágoston) férfinév latin nőiesítéséből kapták nevüket. Az Ágoston pedig az Augustinus illetve Augustus név származéka, jelentése: fenséges, fennkölt.

Ma igen ritka nevek ünnepei vannak még. Köszönhetjük az Ágostát, Augusztinákat, Baracsokat, Berceleket, Bertoldokat, Bertoldákat, Cirilleket, Diomédeket, Gerléket és Leopoldokat, már ha vannak ilyenek.

A Nap két: 5.30 órakor
nyugszik: 18.08 órakor

A Hold két: 6.16 órakor
nyugszik: 22.17 órakor

Több, kevesebb napsütés

Eleinte gyakran lesz erősen felhős az ég, szórvaosan lehet eső, zápor, néhol zivatar is kialakul. Több-kevesebb napsütésre mindenütt számítani lehet. A keleti, délkeleti szél élénk, néhol erős lesz. Hajnalban sokfelé párássá válik a levegő, foltokban köd képződik. A legmagasabb nappali hőmérséklet csütörtökön 11 és 16 fok között alakul.

„Mini-Mühle”

Másodpercenként húsz méteres vagy annál erőteljesebb szélesebbre tervezték azt a darss-félszigeti (NDK) mini szélenergiaátviteli, amely – akár egy modern szélmalom – erősen forgó propellerjével évi 570 ezer kilowattóra teljesítményre képes. A félsziget áramellátását hivatott szolgálni, ami konkrétan kettőszázötven háztartás szükségleteit fedezné. A „mini-Mühle”, ahogy azt ott élők nevezik – próbatüzeme még tart. Kedvező paraméterek esetén további szélenergiaátviteli és tüzembeállítását tervezik.

SZDSZ-MSZP

egy csapatban Veszprémben

Az SZDSZ és az MSZP egy csapatban focizik Veszprémben a választások után. A politikai ellendrukkerek kárörvendése azonban – még? – korai lenne: a kifejezés ezúttal nem képlet, hanem valóságos. A Szocialista Párt egyik prominens helyi képviselőjét igazolta le a Szabad Demokraták Szövetsége – kispályás focisapatába.

Akik látták már játszani, tanúsíthatják: Németh Miklósnak is helye lehet a politikusok válogatottjában. Feltéve, hogy össze tudnak hozni egy jó csapatot – legalább focizni...

L. Gy. G.

Eseménynaptár

105 évvel ezelőtt, 1885. március 29-én született Szabadkán Kosztolányi Dezső költő, író, műfordító. Már diákkorában elkötelezte magát az irodalommal, rendszeresen jelentek meg írásai a sajtóban. Első sikerét A szegény kisgyermek panaszai című versciklusával aratta (1910). Irodalmi működése csaknem valamennyi műfajt felölelte: megható lírája mellett a novella és a tárca mestere volt. Jelentős munkásságot fejtett ki a magyar nyelvvel való mozgálmában. Idézzük néhány kedvelt regényét: Aranysárkány, Édes Anna, Pacsirta. Életéről Devecseri Gábor és Lányi Hedvig tollából olvashatunk.

125 évvel ezelőtt, 1865-ben ezen a napon született Pollák Antal mérnök, aki Virág Józseffel együtt 1899-ben olyan gyorsítótört szerkesztett, amellyel óránként 70 ezer szót lehetett leadni, sőt később úgy tökéletesítették gépüket, hogy azzal a Morse-jeleket kiküszöbölve, normál írással lehetett adni.

85 évvel ezelőtt, 1905-ben született Rejtő Jenő (P. Howard), akinek kalandregényeit bizarr humora az átlag fölé emelte. Írt kabarétréfákat, de nevét idegenlégiós regényparódiái őrzik, melyeket fordulatossá cselekmény, játékos fantázia, valamint egyéni ízű humor és szellemesség jellemez.

„Száz ezer amerikai művész közül talán tízezer dolgozik. Tehát küzdenünk kell. De ha igaz, hogy fogamzásakor az 500 millió ondósejtből mindössze egy lesz a győztes, az, amelyik először érkezik, ez azt is jelenti, hogy mindegyikünk megnyert már egy nagy harcot.”
(Dustin Hoffman, filmszínész)

Tizenhárom romániai magyar irodalmi és művelődési kör képviselői március 11-én megalakították az ERDÉLYI MŰHELY-t, az irodalmi körök országos fórumát. A műhely második tanácskozásának színhelye április 28-án Nagyvárad. Információk a 40-91-69646-os telefonon.
(Szűcs László)

Sorozat a sugárzásról

Ma délelőtti mutatják be a sajtó képviselőinek a TÉVEMAGISZTER számára készített „A sugárzásról” címet viselő sorozat első négy epizódját.

A sorozat elsősorban az emberek érő természetes és mesterséges eredetű sugárzásokról, így a csernobili reaktorbaeset magyarországi hatásaival, a radioaktív hulladékokkal és a távlati energiaellátási kérdésekkel foglalkozik. A műsort felelős szerkesztőként Kelemen Endre, rendezőként Füzesi Eva jegyzi.
(thf)

Büchner-díj

Botho Strausst a jelenkor színházművészetének megújítójaként tartják számon a Német Szövetségi Köztársaságban. Művei általában súlyos szociális konfliktusokról szólnak, a nyugatnémet társadalom megbolydult életét állítják színpadra. Strausst megteveszhetetlenül ítélő szerzőnek tartják, aki magányos megfigyelőként leplezi le életünket (napfényes és gázszos oldalát egyaránt nagytól alá véve). Mint arról a Profil című NSZK folyóirattól értesülhetünk, a 45 éves drámaíró, munkája elismeréséül, elnyerte a Szövetségi Köztársaság legrangosabb irodalmi kitüntetését, a Büchner-díjat. (A díj névadója Georg Büchner [1813–1837] forradalmár drámaíró.)

(B. B.)

KI A NORMÁLIS?

– Itt az ideje, hogy újlag meghatározzuk, kit lehet normális embernek illetve kit kell abnormálisnak tekinteni. Az amerikai pszichológusoknak ez a nyilatkozata egyúttal hadüzenet is a múlt ellen; vagyis az 556 kérdésből álló teszt már nem alkalmas a normális ember meghatározására. Ötven esztendeig ugyanis ez volt a meghatározó, 16 és 65 év között ennek alapján rajzolták meg az átlagamerikai képét. „Ötven év alatt megváltozott a társadalom, s változott az emberi magatartás is.” Vagyis a mértékadónak tekintett teszt hitelét veszítette azok előtt, akik a nukleáris erőművek, repülőterei irányítótoronyok, űrrepülőgépek, vagy éppen CIA-összejövetelek résztvevőinek, személyeinek elmeállapotára kíváncsiak. Nyomós érv a változtatás mellett, hogy ha a régi vizsgálati módszer e kérdésre: „Normálisnak tekinthető-e az a nő, aki katona akar lenni?” – valaki igennel válaszolt, az a teszt szerint abnormálisnak tekinthető. „S minthogy a társadalomban kimutathatóan nőtt az agresszivitás, a mai átlagember viselkedéséhez egyenesen hozzátartozik, bár a régi szemlélet szerint ez abnormális cselekvés. Ma viszont nélkülözhetetlen tulajdonsága a sikerembernek.”

Bizonylatokat olvasó számítógép

Azután, hogy a számítógépek „megtanultak” számolni, írni és olvasni, most már a bizonylatokat is önállóan feldolgozzák. A Siemens-cég bizonylatolvasó számítógépe önműködően elolvassa űrlapokat, megrendelőleveleket, fuvarleveleket, elszámolásokat, leltári bizonylatokat, számlákat stb., s az adatokat rögtön fel is dolgozza. Ezáltal elvégzi az időrablót, szemrontót és egyhangú emberi munkát. A bankokban eddig már használatos önműködő bizonylatolvasó berendezésekkel ellentétben ez a rendszer többféle méretű bizonylatot is fel tud dolgozni, s a nagybetűkkel kézzel írt bizonylatokat is elolvassa. Persze, a gépbe előre be kell táplálni azt, hogy mit és hol keressen. Ez a számítógép egy óra alatt akár kilencszáz bizonylatot is elolvassa, a hibás adatokat jelzi, s az azokat magukba foglaló ügyiratokat féltreolja. Ezeket a javításokat később kézzel vezethetik keresztül.

Óhajtójel

Régen mindennek pontot tettek a végére. Kijelentették. Pont. Amit kiszivárogtattak, azt a sorok közé írták. Pont. Később zárójelbe tették. Aztán egy-két kérdőjeles mondat is elhangzott, legfeljebb nem jött rá válasz. Pont. Újban mindenki felkiáltójelet használ, kampós kérdőjelekkel tarkítja a mondanivalóját. A csendes és hallgatag többség pedig már felavatta új írásjelét, az óhajtójelet. Úgy írják, mint a felkiáltójelet, csak mindig kiejtik: a mondat végén sóhajtának egyet és úgy óhajtanak... (Salga Attila)

Lenin Veszprémben, avagy: „Kísértet járja be...”

RTV

Rádió román nyelvű nemzetiségi műsora Szegedről. 19.05: Mikro-fon. 19.35: Beethoven összes zongoraszonátája. Közben: Kb. 20.20: Karinty Frigyes novellája. Kb. 20.40: A hangversenyközvetítés folytatása. Kb. 21.30: Gárdonyi László dzsessztrioja játszik. 21.51: Napjaink zenéje. 23.04: Rádiójáték-Szín.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ: 6.00: Kezdődik a nap: hírek, hírmagyarzatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Rádióegyetem. 9.30: Hölgyválasz. 10.00: Hírek. 10.10: Kommentár nélkül. 10.40: Könyvszemle. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangzó. 12.10: Autórádió. 12.40: Hobby. 12.50: Párizsi magyar figyelem. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: A politikai gondolkodás története. 13.40: Tallózás magyar folyóiratokban. 13.50: Mérélen. 14.00: Hírek. 14.10: Kommentár nélkül. 14.40: Könyvszemle. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: Rádióegyetem. 16.30: Hölgyválasz. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: A politikai gondolkodás története. 18.50: Mérélen. 19.00: Hírek. 19.10: Szerkesztők fóruma. 19.40: Figyelő. 20.00: Hírek. 20.40: Kelet-európai szemle. 20.50: Keresni és találni. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Hölgyválasz. 23.00: Hírek. 23.10: Szerkesztők fóruma. 23.40: Figyelő. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Kelet-európai szemle. 0.35: Keresni és találni. 0.45: Műsorzárás.

TV1: 9.00: Képzés. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: Az orosz föld dala. 11.30: Mozgató. 11.35: Képzés. 16.20: Képzés. 16.30: Foci angol módra... 16.50: Pannon krónika. 17.00: Hírek szerbhorvát nyelven. 17.05: Hármás „csatorna”. 17.55: Kozmosz. Amerikai dokumentumfilmsorozat. 19.00: Reklám. 19.05: Esti mese. 19.15: Lotósorsolás. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Köz-kívánatra! 21.55: Reklám. 22.00: Hazai tükör. 23.20: Híradó 3.

TV2: 17.00: Képzés. 17.15: TV2. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek. 18.53: TV2. 19.00: Müller Péter: A halál fekete anyala. Tévétörté. 19.34: TV2. 20.00: A Standard-ügy. Dokumentumfilm. 21.05: Híradó 2. 21.25: TV2. 21.35: Napzárta. 22.20: Antoinette. Franica film. 23.15: Nézőpont. Kb. 23.45: TV2.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ: 1. műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Sinha Moca. 9.30: Tájak és emberek. 10.00: Iskolatév. 10.30: Szandokán. Olasz film. 12.15: Idősek klubja. 13.00: Hírek. 13.10: Mi. 13.40: Mindennapok története. 14.20: Batman. 14.45: Ház az Eaton téren. 15.35: Perrine. 16.00: Antan-ténusz. 16.35: Zenei műhely. 16.55: Mini tv-híradó. 17.05: Játékajánlat. 17.10: Mozart-hadművelet. 17.35: Mini lexikon. 17.55: Philipp, az egér. 18.00: Mi. 18.30: Falcon Crest. 19.30: Híradó. 20.00: Sporthírek. 20.15: Krimi, krimi. Játékos kvízvers. 21.20: Tessék befáradni! 21.35: Jolly Joker. 22.20: Oldalpillantások. 22.30: Videotéka. 0.00: Hírek. 0.05: Sport. 1.00: Hírek. 2. műsor: 17.15: Művészlexikon. 17.15: A nagy kaland a Grand Canyonnál. 18.00: Sinha Moca. 18.30: Wurlitzer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: Híradó. 20.00: Kulturális hírek. 20.15: Belpolitikai magazin. 21.20: Spektrum. Motoklub Amerikában. 22.00: Híradó 2. 22.25: Klub 2, majd: Hírek.

RTL PLUS: 6.00: Kedves Bill Bácsi! 6.25: Halló Európa – Jó reggelt, Németor-

szágl! 8.30: Hírek. 8.35: Telebutik. 9.00: Hírek. 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Tudósítás a CeBitről. 11.00: Explosiv. 11.45: Dr. med. Marcus Welby. 12.30: Komolyzene délidőben. 13.00: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. Családsorozat. 14.15: A Springfieldek története. 15.00: Kedves Bill bácsi! 15.30: Játssz velünk. 15.40: Hírek. 15.43: Üzleti hírek. 16.00: Alfred Hitchcock bemutatja: Halálra nevedet magad. 16.30: Hulk. Akciófilm-sorozat. 17.10: Játékshow. 17.45: Játssz velünk. 17.55: Hírek. 18.00: Dr. med. Marcus Welby. Családsorozat. 18.45: Híradó. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: A hatmillió dolláros férfi. Akciófilm-sorozat. 20.15: Dirty Dancing. Amerikai film. 22.00: Szélsőségek. Amerikai film. 23.35: Hírek. 23.45: Szieszta. Amerikai film. 1.20: Aerobic. 1.25: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL: 7.00: Napkezd. 8.00: Videoviv. 8.30: Egyveleg. 16.00: Forró drót. 17.00: Hullámhosszon. 18.30: Kék éj. 19.30: Hírek, időjárás. 19.45: Idő-lánc. 20.00: A kis pap. Romantikus történet. 22.00: Hírek, időjárás. 22.15: Golferedmények. 22.20: Klasszikus westernek. 0.00: Hírek, időjárás. 0.15–7.00: Egyveleg.

TV5: 16.05: Hírek. 16.15: Tell Vilmos földjén. 16.40: Teleszkóp. 17.15: Esély a daloknak. 17.45: Főzölcse. 18.00: Számok és betűk. 18.20: Inci-finci fantázia. 18.35: Pihenődés. 19.00: Teleturiztika. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillag papíros. 20.00: Elmélkedések. 21.00: Észak-Dél. 21.30: Találkozások. 22.00: Tv-híradó. 22.30: Hiányjelek. 23.45: Komolyzene. 0.10: Frankofón területek. 0.45: Műsorzárás.

SATI: 6.00: Jó reggelt a SAT 1-gyell! 8.30: Hírek, időjárás. 8.35: Szomszédok. 9.00: Hírek. 9.05: Szeretethajó. 9.50: Egészségvédelem. Horoszkóp. 10.00: Hírek. 10.05: Tévébolt. 10.30: A peches quartett. Amerikai játékfilm. 12.15: Szerencsekerék. 13.00: Tévétőzsde. 14.00: Műsor-

lőzetes. 14.05: Perrine. Rajzfilmsorozat. 14.30: Főzölcse. Horoszkóp. 14.40: Szeretethajó. Filmsorozat. 15.30: Tévébolt. 16.05: Füstölő coltok. Westernsorozat. 17.00: Hírek, időjárás. 17.10: Szomszédok. 17.35: Divatos percek. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Egy Duke ritkán jár egyedül. Akciófilm. 18.45: Híradó, időjárás. 19.05: Szerencsekerék. 19.50: Időjárás. Hírek. 20.00: T. J. Hooker. 20.55: Hírek. 21.00: A Jaci visszatér. 23.20: Hírek. Sport. Időjárás. 23.30: Elátkozott örökösök. 0.20: Műsorelőzetes.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ: 1. műsor: 8.15: Műsorismertetés. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Pero Kvrzica társasága. Sorozat gyermekeknek. 9.00: Műsorismertetés. 9.05: Műzeumi mesék. 9.20: A gombák telephelye. 9.40: Fák az urbanizációs környezetben. 10.00: Francia nyelv. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották – nézzék. 13.45: Ivan Gumilic. 14.15: Német nyelv: Alles Gute. 14.45: Műsorismertetés. 14.50: Hírek. 15.00: Éjszakai program. 16.30: Magyar híradó. 17.00: Tv-napló I. 17.20: Oktatóműsor. 17.50: Sorozat gyerekeknek. 18.20: Számok és betűk. Vetélkedés. 18.40: Rajzfilm. 18.45: Dokumentumprogram. 19.15: Nagy konyhamesterek apró titkai. 19.20: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló II. 19.53: Időjárás. 20.00: Politikai magazin. 21.05: Vetélkedés. 22.25: Tv-napló III. 22.50: Éjszakai program. 0.50: Hírek. 0.55: A pénteki műsor ismertetése. 2. műsor: 16.40: Műsorismertetés. 16.45: Hírek. 16.50: Tv-naptár. 17.00: Kölyökidő. 18.00: Zágrabi panoráma. 18.20: Dalmáciai körzeti program. 19.30: Tv-napló. 19.55: Split: Kosárlabda Eb. 20.50: Split: Kosárlabda Eb II. félidő. 21.30: Tv-Mix. 21.45: Tv-kiállítás. 22.00: Szerencsekerék. 22.30: Jugoszláv játékfilm. 24.00: A pénteki műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold.

A nemzeti alaptantervért

OKTATÁSPOLITIKAI KOLLOKVIUM

Az 1990. március 1-jén megrendezett Oktatáspolitikai Kollokvium állásfoglalása a nemzeti alaptantervet, az iskolaszervezetet, a helyi önkormányzatok, iskolafenntartók és pedagógusok érdekegyeztetését, valamint a nevelési-oktatási intézmények használóinak érdekképviselőit érintő kérdésekről

1990. március 1-jén a Gyermek-érdekek Magyarországi Fóruma és az Országos Pedagógiai Intézet Iskolafejlesztési Központja szervezésében 41 szakmai, illetve társadalmi, pedagógus- illetve gyermekérdeket képviselő szervezet és alternatív iskolák képviselői részvételével megtartott Oktatáspolitikai Kollokvium az alábbi állásfoglalásokat fogadta el és hozzá nyilvánosságra.

A nemzeti alaptanterv kérdéséhez

1. A készülő – jelenlegi elnevezés szerint – nemzeti alaptantervként számot tartott oktatáspolitikai alpdokumentum fogalmazza meg tág keretek között az iskolarendszer által közvetítendő alapértékeket és műveltségterületeket; ennek alapján eltérő óvoda-, iskolakoncepciók megvalósítását tege lehetővé.

2. A „nemzeti alaptantervben” rögzített értékek legyenek összhangban – az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával, a Gyermek Jogairól szóló Egészítéskönyvvel és az Alkotmánnyal.

3. A „nemzeti alaptanterv” – funkcióját tekintve is – társadalmi közmegegyezés eredménye legyen. Ennek érdekében olyan döntési mechanizmus kialakítása szükséges, amelyben a különböző érdekcsoportok álláspontjai a döntéshozók számára világosan artikulálódjanak, amely a politikai, társadalmi és szakmai érdekképviselésnek egyaránt teret ad. A „nemzeti alaptanterv” az Országgyűlés hagyja jóvá, egyben garantálja érvényre jutásának finansziális feltételeit.

Az iskolaszervezet kérdéséhez

1. A mindenkori törvénykezés – és kormányzat – az iskolaszervezetet *ne* szabályozza oly módon, amely nem teszi lehetővé a különböző szerkezeti megoldásokat. Minden iskolaszervezeti megoldás igazodhassék a fenntartók és a „használók” igényeihez és lehetőségeihez. Abban, hogy milyen szerkezeti konstrukciót hoz létre valamely iskolakörzet, legyen beleszólása az érintett neveléstudományok, szülőknek és a helyi önkormányzatoknak, illetve az iskolafenntartóknak.

2. Ami a fejlesztési trendet illeti: *az iskola minél tovább maradjon szervezetileg egységes, ezen belül valósítson meg a gyermekek életkorához szabott időbeli tagoltságot és differenciált tehetséggondozást.* (A szerkezeti elkülönülés álláspontunk szerint óhatatlanul

visszafordíthatatlan szegregációhoz, nem a képesség-területek mentén kibontakozó szelekcióhoz vezet, ami elkerülendő.)

A pedagógusképzésben – mind annak szerkezetében, mind tartalmában és metodikájában – ki kell munkálni azt a rendszert, amely az egységes iskolában tanítókat képessé teszi az eltérő egyéni adottságok fejlesztéséhez szükséges tudás megszerzésére. (A mai pedagógusképzés ezt figyelmen kívül hagyja.) Távlatilag: *12 évfolyamosnak* – illetve fokozatosan 12 évfolyamossá fejlesztendőnek tartjuk ezt a kívánatosnak látott egységes iskolát. (A minél hosszabb időt át szervezetiileg egységes iskola koncepciója megegyezik az Európa Parlament 1989. évi 1110-es számú ajánlásával.)

Amit eddig az iskolaszervezetről szóló hivatali döntések sora szabályozott, ezen túl a kialakítandó vizsgarendszer out-put rendszere szabályozza.

Az általunk javasolt rugalmas struktúra-politika – az odajáró gyereket illetően minél tovább egységes szervezetben működő iskolák mellett – nem zárja ki annak lehetőségét sem, hogy olyan iskola is működhessen, amelyek ettől eltérően szabályozza saját működését, az iskolahasználók igényeitől függően.

Az érdekegyeztetés kérdéséhez

1. Mindenfajta változás előfeltétele – leltégyen az az iskolafenntartásban, az iskolafinanszírozásban vagy a pedagógusok szakmai önállóságában, alkalmazásában bekövetkező – a jelenleginél rugalmasabb, aktuálisabb, sokszínű, frissebb és vonzóbb nyilvánosság, amely nyilvánosság egyik legfontosabb szervező ereje és színtere a korszerű *pedagógiai sajtó.*

2. A plurális iskolafenntartás világában mással nem pótolható szerepe lenne (van) a pedagógusok szakmai testületeinek, a pedagóguskamarának, ami kompetensen képviselhetné az etikai és szakmapolitikai szempontokat.

3. Az alternatív iskolaalapítási és iskolaszervezési kezdeményezéseknek egy a jelenleginél sokszorta jobban működő professzionális szakbürokráciára és nem a széthulló bürokrácia teremtette „szabadságra” van szükségük. Egy szakszerű irányítás előtt számos, már a jelenlegi szerkezetben is nagy előrelépést jelentő feladat áll (OPI, Megyei Pedagógiai Intézet szerepének szakszerű megállapítása, oroszitanítás, érettségi stb.).

4. A Kollokvium résztvevői szükségesnek és lehetségesnek látják egy laza szervezésű, koordinatív szerepet betöltő hálózat létrehozását a szabad pedagógiai kezdeményezések önkéntes részvételével.

5. Szükségesnek ítéljük az iskolázásban érintett minden érdekcsoport részvételével összehívni a pedagógiai kerekasztalt.

6. Miközben hangsúlyozzuk, hogy egyetértünk a Nevelésügyi Kongresszus összehívásával, lehetetlennek tartjuk, hogy az egyetlen szervezet felelőssége legyen. Ajánljuk, hogy a pedagógiai kerekasztal résztvevői működjenek közre a kongresszus megszervezésében.

A nevelési-oktatási intézmények használói érdekképviselőinek kérdéséhez

1. A modern társadalom egészséges működéséhez hozzátartozik, hogy a gyerekek annyi időt töltsenek családi környezetben, a család gondoskodása mellett, amennyit csak lehetséges. Ez a tétel azonban nem mentesíti a társadalmat és az államot attól, hogy a gyerekek gondozására, nevelésére, oktatására, szükségleteik kielégítésére széles körű, sokszínű intézményrendszert tartson fenn és fejlesszen, illetve e szolgáltatásokra felkészült szakembereket képezzen.

Tudomásul kell venni, hogy jelenleg és belátható ideig a család nem képes betölteni azt a funkciót, mely kívánatos lenne, s melyet ma politikai deklarációnak oly hangosan megfogalmaznak.

2. A jó nevelési-oktatási intézmény alapvető kritériuma, hogy az (egyebek mellett, de nem utolsó sorban) *használói* melegegedésére működő intézmény. Az iskola megítélésében a *használók érdeklődése* megkerülhetetlen.

3. Annak, hogy a *gyerekek melegegedésére* működjenek a nevelési-oktatási intézmény, vagyis, hogy a gyerekek jól érezzék magukat az intézményben (ahol munkanapjaik jelentős részét töltik), annak – az érdekeltek melegegedésén túl – *objektív kritériumai és normái* is vannak.

A magyar iskolák túlnyomó része az elemi komfort normái alatt működik. Ebben a helyzetben együttes erővel kell fellépni minden olyan szándék támogatására, mely a működőképes óvoda, iskola normáinak kiszámítása során tekintetbe veszi az otthonosság, a védettség elemi szükségleteit, s az intézmények komfortjának javítására

tett állami, társadalmi, egyéni erőfeszítéseket. Tiltakozni kell minden olyan kezdeményezés ellen, amely – bármilyen okra hivatkozva – az óvoda, iskola mai állapotán ront, legyen az státuszmegvonás vagy a dologi kiadások korlátozása, nem rendeltetésszerű használat.

Készüljön – még a normatív finanszírozási rendszer életbelépése előtt – nemzeti iskolakataszter, sorolja be „komfortfokozatok” szerint az óvoda-, iskolaépületeket, az „osztályon aluli” kategóriába tartozó épületeket zárják be, kötelezett legyen a költségvetés ezek helyett elfogadható – a nyomort nem újratermelő – épületeket emelni, az iskolafinanszírozási normatívákat befolyásolja az épületek besorolása.

4. Az intézményhasználói érdekvédelem fontos eleme a család képviselője, a *szülői* jelenlét a nevelési-oktatási intézmény működéséről szóló országos és helyi alkukban. Az *iskolás* gyerek és az *iskolás* gyerekek szervezetei, csoportjai, közösségei *maguk is szuverén érdekhordozók*, érdeknnyilvánítók. Az esetek többségében ezen érdekek azonosak vagy hasonlóak a szülők által megfogalmazott érdekekkel. Elvileg mégsem vonható kétségbe az, hogy olykor a gyerekek, a tanuló érdekek – konkrét és általános helyzetben is – konfliktusba, alkupozícióba kerülhet a szülői érdekekkel szemben. Ilyen esetben biztosítani kell – a gyermekekre vonatkozó jogokat tekintve jogforrásul – az autonóm gyermeki-tanulói érdekvédelmet.

Mind a szülői, mind a gyermeki-tanulói érdekvédelem-érdekképviselő intézményesülését tekintve felhívjuk a figyelmet arra, hogy a társadalom rétegzettségéből adódó előnyös és hátrányos *jogi* helyzet nivellálását tartjuk fontosnak. Minden garanciát ki kell építeni annak elkerülésére, hogy bizonyos szülői csoportok, bizonyos tanulói csoportok kisajátítsák az érdekképviselő jogát. Lehetővé kell tehát tenni, hogy a különböző érdekeket megjelenítő szülői és gyerekcsoportok különböző érdekeik szerint csoportosuljanak. Vannak olyan általános érdekek, melyek képviselője akkor hatékony, ha a benne érdekelt erők szövetkeznek. Ezen „horizontális” módon szerveződő érdekképviselői „koalíciók” oktatáspolitikai döntések előkészítésekor legyenek megkerülhetetlenek. A hatékony érdekegyeztetés rendjét magas szintű jogszabály írja elő. Azok a jogszabályok, melyeket az 1985/1. törvény tanulói jogosítványoknak elismert – és korábbi szerepüknek megfelelően a Magyar Úttörők Szövetségére ill. A KISZ-re ruházott – immár *tanulói* jogként őrződjenek meg.

Ki kell dolgozni a fentiek szellemében a jogosítványgyakorlás mechanizmusát.

5. A nevelési-oktatási intézmény kívánatos demokratizálásának, egyúttal működőképessége biztosításának lényegi eleme a gyerekek és szülők bekapcsolása a működtetés ügyébe, ide értve korrekt tájékoztatásukat, az intézményi működés belső szabályozásának alkotmányosságát, nem különben egyéni arculatát figyelembe vevő

érdekképviselői szervezetek fenntartását. Javasoljuk valamennyi iskola működési szabályzatába foglalni a konkrét intézmény és a tanulóifjúság illetve a szülői közösségek személylig elhatoló érdekegyeztetését.

6. Ugyancsak indokolt jogszerű, valóságos egyezsége alapuló megállapodásban rögzíteni az adott intézménnyel együttműködő gyermek-szervezet, gyermekszervezeti alapszervezetek jogait, kötelességeit. A gyermekszervezetek plurális jelenléte az iskolai közéletben a korszerű politikai kultúra kialakulásának alapvető eleme, ily módon szerves része lehet az iskola nevelőmunkájának.

7. Végezetül fontosnak tartjuk leszögezni: a gyerekeknek elemi joguk fűződik ahhoz, hogy életüknek a szükségképpen a családi körön kívül eltöltendő részét a családdal jól együttműködő óvodában, iskolában, napközi otthonban, nyári táborban, vakációs létesítményben, más gyermek-intézményben – a társadalom gondoskodása mellett – meleg emberi bánásmód körülményei közepette, szükségleteiben kielégítve töltsék.

Az intézményválasztásban az intézményhasználó szabadsága a lehetséges legnagyobb mértékben érvényesüljön.

Ugyanezért olyan oktatásfinanszírozási rendszerre, másodikfokon olyan szociálpolitikai védőhálóra van szükség, amely lehetővé teszi a hátrányos megkülönböztetések kompenzálását.

Budapest, 1990. március 21.

Baranya megyei Faluszövetség – Empátia Egyesület – Eötvös József Cigány-Magyar Pedagógiai Társaság – Fiatal Pedagógusok Bizottsága – Freinet-Műhely – Gönczy Pál Református Iskola-Alap – Gyermekérdekek Magyarországi Fóruma – Humanisztikus Kooperatív Tanulás Innovációs Csoport – Humanitas Demokratikus Gyógyepedagógiai Szakszervezet – Iskolapolgár Közéleti Alapítvány – Kiss Áron Játék Társaság – Magyar Építőművészek Szövetsége Nevelési, Sport és Szabadidő Létesítmények Bizottsága – Magyar Felnevelési Egyesület – Magyar Neveléstudományi Kutatók Egyesülete – Magyar Óvodapedagógusok Egyesülete – Magyar Pedagógus Kamara – Magyar Úttörők Szövetsége – Magyar Zeneművészek Szövetsége – Midore – Mozgáskorlátozottak Integrációját Segítő Pedagógusok Munkaközössége – MPT Napközis és Egésznapos Nevelési Szakosztálya – „Mustármag” Ökumenikus Keresztény (Személyközpontú) Óvoda és Iskola – Nyilvánosság Klub Pedagógiai Szekció – OPI Iskolafejlesztési Központ – Pax Animae Iskola Páholly Szövetség – Sajátélményű Tanulás Magyarországi Egyesülete – Személyközpontú Iskola – Török Sándor Waldorf Alapítvány – Új Reál Együttes – Weöres Sándor Pedagógiai Egyesület – Zöld Szív Egyesület – E/1 Iskolalánc, Hátrányos helyzetűeket segítő 3+12 osztályos iskola

Pályázat a szociális ellátások fejlesztéséért

A Szociális és Egészségügyi Minisztérium pályázatot hirdet a gyermek- és ifjúságvédelmi, valamint a felnőttvédelmi ellátás fejlesztését szolgáló szakmai programok, kezdeményezések támogatására.

A gyermek- és ifjúságvédelem területén benyújtható pályázatok témái lehetnek: a területi gondozás javítása; átmeneti jellegű szállások, segítségnyújtás létrehozása; a nevelőotthonok működési feltételeinek javítása; nevelőtevékenységének átalakítása, fejlesztése.

A felnőttvédelmi ellátással foglalkozó pályázók témakörei: családgondozás, mentálhigiénés szolgálatok; az idősek ellátásának területi és intézményi formáinak bővítése, új gondozási módszerek és ellátási típusok kialakítása; a fogyatékosok és az elmebetegek társadalmi beilleszkedésének segítése, gondozásuk szervezése.

A pályázat nyitott, jelentkezhetnek tanácsai és költségvetési intézmények, társadalmi és tömegszervezetek, segítő, vagy önszolgáltató egyesületek, szövetkezetek, alapítványok, valamint humán vállalkozók egyénileg, illetve közösen. A beérkezési határidő: 1990. április 30.

A pályázatot témakörök szerint szakértői csoportok véleményezik, bírálják, majd bizottság dönt a támogatások odaítéléséről. A döntés eredményéről a pályázók 1990. június 15-ig kapnak értesítést. A pályázat eredményét a Szociális és Egészségügyi Minisztérium nyilvánosságra hozza.

A részletes felhívás, a pályázati alap s annak kitöltési útmutatója a Szociális és Egészségügyi Közlönyben, a Művelődési Közlönyben és Belügyi Közlönyben jelenik meg. (MTI)

Demokratikus

Átalakulási

Törekvések

Utja

Magyarországon

Közlemény!

Az ALISCAVIN Borászati Közös Vállalat átalakulásáról

A Vállalat Igazgatótanácsa döntést hozott arról, hogy a Közös Vállalatot Részvénytársasággá alakítja át. Az átalakulás célja: a termelők végtermékekért megteremtése, a működő tőke hatékonyabb bevonása, valamint a közös vállalati formából adódó korlátlan felelősség korlátolt felelősséggé alakítása, s ezzel a külföldi tőke bevonási lehetőségének a megteremtése.

1. Az átalakulási terv főbb adatai: A létrejövő társaság neve és székhelye: ALISCAVIN Részvénytársaság, Szekszárd, Epreskert u. 10. A részvénytársaság határozatlan időre alakul, általános jogutódja az ALISCAVIN Borászati Közös Vállalatnak. A Részvénytársaság várható alaptőkéje: 77 millió forint. A Részvénytársaságnál közgyűlés működik, mely igazgatóságot, felügyelő bizottságot, könyvvizsgálót és ügyvezető igazgatót nevez ki.

2. Az ALISCAVIN Borászati Közös Vállalat 1990. január hó 1-i vagyoni mérlegében szereplő eszközök és források értéke: 222 026 EFT. Az eszközökből: pénzeszközök: 2296 EFT, követelések: 15 007 EFT, készletek: 119 732 EFT, állóeszközök bruttó értéke 150 900 EFT, állóeszközök értékcsökkenése: 74 256 EFT. Forrásokból: szállítói tartozások: 75 536 EFT, rövid lejáratú kötelezettségek: 50 000 EFT, saját vagyon: 88 956 EFT.

Kérjük az érdekelteket, hogy az ALISCAVIN Borászati Közös Vállalattal fennálló esetleges követeléseiket a hirdetés megjelenésétől számított harminc napon belül jelenték be az ALISCAVIN Borászati Közös Vállalatnál, 7100 Szekszárd, Epreskert u. 10.

ALISCAVIN Borászati Közös Vállalat Igazgatótanácsa,
Módos Ernő igazgató

Hármat kukorékolt a gall kakas

Magyarország–Franciaország 1–3 (1–1)

Népstadion, 15 ezer néző. V.: Diakono-vicz (lengyel).

Magyarország: Brockhauser – Limperger, Pintér, Mészöly, Mónos, Máriási, Bog-nár, Dértári L., Palaczkó – Petres, Kovács. Csere: Fischer, Duró, Jován, Balog T.

Franciaország: Martini – Silvestre, Casoni, Sauzé, Amoros – Pardo, Fernandez, Ferreri, Perez – Thibeuf, Cantona. Csere: Durand, Divert, Bali, Blanc.

A magyar fiatalok roppant elszántak voltak, de az összjátékban rendkívül pontatlanok. Így szinte minden ígéretes akció a jól helyezkedő gallak könnyedén szerelték. Ezt követően a franciák megmutatták – ha már nincsenek is közöttük Platiniék – de ők és értenek a brazilos ritmusváltáshoz. A 32. percben megszerzett vezető góljukat mégis kizárólag az addig is bizonytalanok-dó Limpergernek köszönhetik, aki egy könnyed beívelés után – nagy meglepetésre – szöktette Cardót, akinek – miután Brockhauser eszeveszett módon kifutott – csak az úres kapuba kellett emelnie. 0-1. A gól csak percekig zavarta meg a magyarokat, mert fokozatosan feljöttek és megtalálták a rést a francia védőfal. A főszereplő az addig nem sokat mutató Kovács Kálmán volt, aki háromszor is helyzetbe került. Az elsőnél lefutották, a másodiknál a kapufa mentett, a harmadiknál pedig „elütötte” a kapus – 11-es. A büntetőt Pintér amolyan Neeskens-módra bebombázta. 1-1.

Szünet után ismét álmosá vált a játék, ami a ritmusváltásra képes franciáknak kedvezett. Bizony néhány húzás után Cantona és Ferreri meleg pillanatokat okozott Brockhauser kapuja előtt. Érett az újabb „gall-gól”, ami hamar bekövetkezett. Megint védelmi hiba után... Szinte érthetetlen, hogy miként maradhattak a 16-osunkon belül teljesen szabadon az ellenfél játékosai. Perez még dajkálhatta is a labdát, majd Cantonához emelt, aki közelről elegánsan a kapuba bólintott. 1-2. Néhány perccel később szinte lekopírozták a vendégek az előbbi akció: Perez ezúttal középre ívelt és Sauzé igazolta a róla szóló jó híreket – kapásból védhetetlen gólt lőtt.

Ezzel tulajdonképpen eldőlt a találkozó sorsa. A hátralévő percekben a vendégek technikai fölénye egyre jobban kidomborodott. A cserékkel sem tudtuk rendezni a sorokat. Hiába no, ettől a fiatal csapatától még ennyire telik. Nem kevesebbre és nem is többre, mint elődjének.

A jelekből ítélve – már ami a közeljövő eredményességét illeti – nem lehetnek különösebb illúzióink. Még akkor sem, ha a becserélt Jován nem hibáz olyan gólhelyzetben, mint amilyenből a bajnokin gólt lő. A két neves vendégmunkás Bog-nár és Dértári kritikán aluli volt...

– Bálint Gy. –

SPORTVILÁG

Brasília: Brazília szeretné megrendezni az 1998. évi labdarúgó-világbajnokságot – jelentette be Fernando Collor de Mello, a szövetség elnöke és Joao Havelange, a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség (FIFA) brazil elnöke. (DPA)

Bréma: A nyugatnémet labdarúgó-kupa elődöntőjében a Werder Bremen 2-0 (1-0) arányban nyert a másodosztályú Eintracht Braunschweig ellen. A brémaiak harmadszor jutottak a kupa fináléjába. (DPA)

London: Az UEFA meghívta április 19-i máltai kongresszusára Colin Maynihan brit sportminisztert. A tanácskozás napirendjén többek között szerepel az angol labdarúgó klubcsapatok visszatérése az európai kupákba. (DPA)

Pescara: A vízilabda Szuper Kupa első mérkőzésén – amelyen a BEK és a KEK győztese találkozik – a jugoszláv Mladost Zagreb idegenben 12-11 (3-4, 3-2, 3-3, 3-2) arányban legyőzte az olasz Sisley Pescarát, a kupa védőjét. (Tanjug)

Modena: A férfi röplabda Szuper Kupáért két olasz csapat, a BEK-győztes Philips Modena és a KEK-győztes Maxicono Parma lépett pályára. A mérkőzésen a KEK-győztes nagy csatában, 3-2 arányban győzött. (AFP)

Colorado: A szöuli olimpián aranyérmert nyert szovjet-kerékpáros csapatból Vjacseszlav Jekimov után Gintautasz Imarasz (26) is átigazolt a profik táborába. A litván sportoló – aki Szöulban a 4000 méteres egyéni üldözőversenyt is megnyerte – az amerikai „Coors Light” csapathoz írt alá. (APA)

A tornászokról

Világ-kupa minden mennyiségben

Sűrűjéhez érkezett a tornászidény, egymást érik a Világ-kupa versenyek. A sorozat az Amerikai Kupával kezdődött, majd a múlt hét végén Párizsban – legalábbis a nők számára – a francia nemzetközi bajnokságon folytatódott. Ez a viadal szép magyar sikert hozott, hiszen a vk-n kívül megrendezett egyes páros küzdelemben Ónodi Henrietta és Fajkus Csaba révén magyar győzelem született, míg a szerenkénti döntők során a békéscsabai Európa-bajnoknő két ezüst- és egy bronzérmert szerzett.

Amint arról Unyatyinszky Mihály-né, Ónodi edzője beszámolt, a párizsi viadal ideális felkészülési állomásnak bizonyult az EB felé vezető úton. A világbajnoki szintű mezőny az időszaknak megfelelő formát mutatott, ami pedig az Unyatyinszky házaspár tanítványát illeti, Ónodi az összetettben a nyolcadiknál előkelőbb helyen végezhetett volna, ha a gerendán nem ront. Edzője szerint ennek oka az volt, hogy a két új elem tökéletes kivitelezésére olyannyira koncentrált, hogy közben hiba csúszott a régi mozdulatok bemutatásába. A szerenkénti döntők során azonban bőségesen kárpótolta magát, és Unyatyinszkynek szerint főként vadozatú talajgyakorlatát fogadták a pontozók kedvezően.

A férfiak – köztük Tóth Balázs – számára a hét közepén Torontóban nyílt lehetőség a Világ-kupa pontok gyűjtésére. A tengerentúli eseménnyel egy időben március 29. és április 1-je között Moszkvában mindkét nembéliek porondra lépnek a vk keretében. A Luzsnnyik sportszarnokban a magyar színéket Elő Róbert (Ú. Dózsa), Pánczél Miklós (Dunaferri), Óvári Esz-

ter (Bp. Honvéd) és Molnár Andrea (Postás) képviseli, és az előzetes nevezések szerint húsz ország küldi el válogatott tornászait.

A négynapos viadal első felében az összetett versenyt, míg befejező két napján a szerenkénti döntőket rendezik meg.

A több gyakorlás segít?

A hétvégi versenyek után a hírigyőzőségi jelentések gyakran szóltak a magyar „pengések” jó szerepléséről, sikeréről. Sajnos azonban ez a megállapítás csak két fegyvernem, a női párbajtőr és a kard képviselőire érvényes. A női törzök gyengébb produkciójára még lehet magyarázat, hogy gyakorlatilag nincs csapat, hiszen az 1987-es világbajnok és a szöuli bronzérmes együttesből különböző okok – például szülés, sérülés – miatt senki sem maradt meg mára. Az egykor szebb napokat látott férfi párbajtőr pedig évek óta „keresi” önmagát.

A férfi törzök gyenge szereplésére azonban nincs magyarázat, hiszen ma is az 1987-ben világbajnoki, 1988-ban pedig olimpiai bajnoki bronzérmert szerzett csapatok alkotják a válogatottat. Az idei mérleg kritikán aluli: az öt Világkupa-versenyen mindössze három döntős (két 6., egy 8.) helyezést tudtak szerezni. A legutóbbi hidegzuhanyt a hétvégi velencei verseny hozta, ahol a 12 (!) magyar indulóból senki sem tudta beverekedni magát a nyolc közé. Kovács Tamás technikai igazgató nem nézte tovább túlélni a kudarcosorozatát, kedden összehívta a kerettag törzököket.

– Úgy érzem, a sikertelenség oka az, hogy a fiúk nem koncentrálnak eléggé, lélekben nincsenek ott a páston. Azt nem mondhatom, hogy nem végzik el az edzéseket. A baj ott van, hogy szinte automatikusan hagyják végre a feladatokat. A gyakorlás mennyisége megfelelő, a minőséggel van baj. Nem minden egyesületnél biztosított a színvonalas edzés, hiszen akad olyan klub, ahol csak egy-egy vívó foglalkozik ezzel a fegyvernemmel, így nincs megfelelő társa az edzéseken. A központi gyakorlások száma azonban le-

Ha a bunda véres...

A kolumbiai labdarúgópályákon nincsenek többé győztesek. A játék odavan, mielőtt elkezdődött volna.

Kereken nyolc éve, hogy Bogotában, Medellínben és Caliban a három nagy kartell belefogott a kokainüzletbe. Azóta nincs nyugalom az országban. Úgy hírlík, tavaly tízezer ember életébe kerültek a kábítószert-üzlet üzemeltetői. Ehhez a bünszövetkezethez az El Heraldo című napilap szerint háromszázezer tartoznak. Éves tiszta nyereségük megközelíti a két milliárd márkát, ha az NSZK valutájára számítjuk át. A kokain már régen az ország első számú exportcikke, és ez rányomja bélyegét a kolumbiai labdarúságra is.

A kokainmaffia főnökeinek kedvelt szórakozása, hogy roppant összegekben fogadást kötnek egy-egy csaptra – de előbb a játékvezetőnél megvásárolják a mérkőzést.

A 32 éves Alvaro Ortega tavalay novemberben próbálták meg lefizetni, ő azonban egészen szabályszerű módon vezette le az Independiente Medellín és az America de Cali közötti bajnoki mérkőzést. Az Independiente 2-3 arányban vesztett, és ennek következtében a csapat maffiózó szurkolóit másfél millió nyugatnémet márkával egyenlő kár érte. Ortega épp a szállására tartott a mérkőzés után, amikor halálos lövés találta. (Bérgyilkos már száz dollárért kapható.) A gyilkosság után a kolumbiai nemzeti bajnokság hónapokra megszakadt.

– Ortega kivétel volt – mondja az egyik NB I-es csapat klubjának elnöke, aki kérte, hogy a nevét ne hozzák nyilvánosságra – a játékvezetőket álta-

Labdarúgás kolumbiai módra

Kokainmaffia a háttérben

lánban könnyű megvesztegetni, már csak azért is, mert mind félti az életét. Kolumbiában mindig a gazdag klubok csapatai nyernek, a szegényekéi meg mindig vesztenek. (A nyilatkozó klubja az utóbbi kategóriába tartozik: a csőd szélén áll.)

A proficsapatok ligájának 15 klub a tagja. A Millonarios és a Santa Fe Bogotából, az Independiente és az Atlético Nacional Medellínből, valamint az America és a Sportivo Caliból jelentős pénzbeli támogatást kap a kokainmaffiától. Köztük dől el, ki jut el a világbajnokságra, és ők állítják ki a huszonkét játékost, akikből az azon részt vevő kolumbiai nemzeti válogatott kikerül. A többi kilenc csapat a lét peremére szorult.

A kilencből öt csapat a végső hanyatlás szakaszába jutott, valószínűleg már a nemzeti bajnokságban sem képes tovább játszani. Pénztáruk kiürült, hiteleket nem kapnak.

A kolumbiai labdarúgás már el sem képzelhető a maffia nélkül, melynek emberei a Mesenas fedőnév alatt tevékenykednek (a szó mecénásokat jelent). A kokainból származó pénzek nélkül le sem tudnák már bonyolítani a nemzeti bajnokságot, hiszen alig akad Latin-Amerikában még egy sportszövetség, mely annyira széteső és szervezetlen volna, mint a kolumbiai labdarúgó-szövetség.

Mindemellett ezek a pénzek sem tudják ott marasztalni a nemzeti válogatott játékosait: a világbajnokság után a legtöbbjük Európában szeretne le-szerződni.

– Ott legalább kellően megfizetik

az embert, nem úgy, mint Kolumbiában – mondta Andrés Escobar válogatott kapus, miután aláírta szerződését a berni Young Boys csapatával.

Az efféle „renitenskedésre” nem marad el a maffia válasza. Hetekkel ezelőtt halállal fenyegették meg Trellez, Alvarez és Perea válogatott játékosokat, valamint Francisco Maturanát, a csapat júniusban nem győzne Olaszországban. Nem kímélték René Higuitát, az Atlético Nacional szinte legendás kódásával sikerült megnyernie a dél-amerikai klubcsapatok kupáját, a Copa Libertadores-t 1989-ben a medellini csapatnak, és ehhez fogható diadalt a harminc milliós lakosságú ország más klubja még nem mutathatott fel.

Négy hónapig tartó kényszerű szünet után március végén újra megindultak Kolumbiában az NB I-es mérkőzések, így hát a nemzeti válogatott játékosai elérhetik azt a formát, melyre a világbajnokság itáliai döntőjében szükségük lesz, amikor a D-csoportban az NSZK, Jugoszlávia és az Egyesült Arab Emírátsok ellenében kell majd helytállniuk. Kérdés azonban, mennyire vallják majd a magukénak az ország sportkedvelő lakosai ezt a válogatottat, amikor a maffia üzlemai változatlanul folytatódhatnak.

– Évekig eltarthat, mire a labdarúgó-sport iránti bizalom helyéreáll Kolumbia lakosságában – mondja Adolfo Polo Solano oktatásügyi és sportminiszter.

Junior vb, új szabályokkal

Pénteken a franciaországi Dijon városában megkezdődik a háromnapos junior cselgáncs-világbajnokság. A viadal érdekessége, hogy a fiatalok már az új szabályok szerint versengenek.

A nemzetközi szövetség módosította a dzsúdós ruha méreteit: a versenyzők bővebb kabátot és nadrágot hordanak a tatamin, s újdonság az is, hogy a szőnyeg szélén, a piros sávban csak öt másodpercig lehet tartózkodni. A magyar csapatot Erdődi Miklós, a férfiak, illetve Gyúró László, a nők edzője kísérte el Dijonba.

A versenyzők névsora: Illyés Miklós (65 kg, MVSC), Földvári László (71, Ú. Dózsa), Kádás Ákos (78, Bp. Spartacus), Fridrich Gábor (95, Bp. Honvéd), Pekli Mária (52 kg, Baja).

Samaranch a közép-kelet-európai sportról

Michelle Verdier, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság szóvivője bejelentette, hogy Juan Antonio Samaranch, a NOB elnöke április 21-re találkozóra hívta meg Lausanne-ba a kelet-közép-európai országok sportvezetőit. Verdier asszony szerint Samaranch információkat kíván szerezni a Varsói Szerződéshez tartozó hét ország, a Szovjetunió, az NDK, Csehszlovákia, Magyarország, Lengyelország, Bulgária és Románia sportéletében bekövetkezett változásokról, egyben tanácsokat ad a nemzeti olimpiai bizottságoknak.

A szóvivő elmondta, hogy kimondottan politikai jellegű kérdésekről nem lesz szó, így például nem kerül napirendre a Litván Olimpiai Bizottság esetleges csatlakozása a NOB-hoz.

Az említett országokat a nemzeti olimpiai bizottságok elnökei és a sportminiszterek, illetve az ennek megfelelő posztok betöltői képviselik. Magyarországról Schmitt Pál, a MOB és Tibor Tamás művelődési miniszterhelyettes, az OSH elnöke lesz ott a svájci városban.

Tibor Tamás elmondta, hogy rövid időn belül kétszer is látogatást tesz Lausanne-ban, ugyanis Samaranch április 11-ére is meghívta őt, hogy időszerte sportpolitikai kérdésekről folytassanak eszmecsere-t.

Törbecsált magyar vívás

csökkent, hetente mindössze egyszer találkoznak a legjobbak. Ez pedig kevés!

Mi az akadály a gyakoribb közös vívásnak?

– Több évig hetente háromszor volt mód erre, azonban az újjáalakult elnökség a csökkentés mellett voksolt.

A technikai igazgató, ha indokolt, nem módosíthatja ezt az „előírást”?

– Erről közösen kell döntenie, s a híftői elnökségi ülésen javasolni is fogom a módosítást. Egyébként kardban is több közös gyakorlás kellene, de ott más okok miatt: ugyanis nincs minden egyesületnek elegendő kardgépe. Női párbajtőrben viszont a sikerek azt bizonyítják, hogy nincs szükség változtatásra.

Visszatérve a törzökhöz, mikor kezdődött a hanyatlás?

– Éppen egy éve, a legutóbbi Törley Kupán szerepeltek utoljára jól, amikor is Szekeres Pál győzött, s Busa István és Gátai Róbert is a nyolc között végzett. Azóta azonban tart a mélyrepülés. Erre példa volt a denveri világbajnokság hetedik helye, majd az eredménytelen vk-versenyek sora. Már csak a jövő heti Törley Kupa és a májusi bonni viadal van hátra. A mérlegen javítani lehet, de csodát tenni nincs mód. Különösen azért vagyok elkeseredett, mert tehetséges, többre képes, hivatott versenyzőkről van szó. A világbajnokságon nagyon nehéz lesz a dolguk, mert ha év közben rosszul szerepelnek, nem valószínű, hogy egy eseményre össze tudják kapni magukat. Az esetleges kisiklásokat meg lehet érteni, de a folyamatos eredménytelenséget nem. A beszélgetésen a fiúk elismerték hibáikat, s megígérték, hogy változtatnak hozzáállásukon.

Solti második

Guatemalavárosban kezdődött meg a futócéllövők Világkupa-versenysorozata, amelynek tétje nemcsak az ősszel sorra kerülő müncheni vk-döntőbe jutás, hanem a barcelonai olimpián való részvétel is. A különböző szakágak vk-győztesei ugyanis kvótát szereznek hazájuknak az 1992. évi nyári játékokra.

A guatemalai premier a nyugatnémet Jakocsicsnak sikerült, aki az Ú. Dózsa 25 éves egyéni és csapatvilágbajnokát, Solti Attilát előzte meg. A vk-nyitány egyetlen magyar résztvevője tehát ezüstérmel kezdve a Világkupa-pontok gyűjtését, és ezzel tavalyi győzelme után ismét sikerrel szerepelt a közép-amerikai országban. A guatemalai rendezők egyébként éppen tavalyi elsőségére „emlékezve” invitálták meg név szerint a magyar futócéllövő világbajnokot, aki terven felül saját költségén a Los Angeles-i Világkupa-viadala is elutazik a hét végén. Az amerikai szervezők meghívását ugyanis Guatemalában kapta kézhez Solti Attila, aki remélhetőleg az Egyesült Államokban is folytatja jó szereplését.

DÁTUM

Megfigyelők (Hajmáskér, 1990.)

Fotó: L. Gy. G.

Rettegett Iván is rettegett?

Iván Groznij, akit Rettegett Ivánnak illik fordítani, állítólag mesés könyvtárat rejtett a moszkvai föld alatti labirintusba. Hosszú évszázadok óta hiába próbálnak a nyomára bukkanni, pedig valóságos kincsek lehetnek a föltételezések szerint, s gondolom, egyúttal bizonyítékul szolgálhatnának arra a régi föltételezésre is, hogy a félelmetes cár vérbeli reneszánsz uralkodó is volt. (Azt, hogy humanista, talán nem célszerű állítani, mivel melléknevét aligha véletlenül kapta...)

Az egész ügy, amelynek felderítésére most ismét kutatócsoportok indulnak a szélrózsa minden irányába, számomra mégsem a várható lelet szempontjából érdekes. Mert az lehet hogy bizonyítékkal szolgál Iván kiválóságára, de az elrejtés maga mást is igazol. Eddig ugyanis csupán azt hittük – mi történelmi ismeretekkel fertőzöttek – hogy a cár azért ölette meg testvérét és anyját, valamint szízenest bojárát, mert tőlük félt. Iván illetően emléktől pedig – gondoljunk csak Eizenstein híres filmjére – mások félték: Joszifok és Beriják, Molotovok és Kaganovicsok.

Am most mégis kiderül, hogy Iván igazából nem ettől tartott, hanem attól, vajon mi lesz akkor, ha egyszer netán valaki jön utána, s megtalálja azokat az értékes kódexeket, bennük a még értékesebb, s főleg emberi gondolatokkal. Tulajdonképpen nagyra becsülöm a szovjet államot kitaró szorgalmáért, de szívesen még hatékonyabbá tehetnék ügyködésüket. Például azzal, hogy Litvánia-ból egy-két elszánt desszantot kivonnának, s nekiálltanak őket a moszkvai kútátsnak. Dupla haszon lenne...

#

HÍRCSOKOR

♦ A Kereskedelmi Minőségellenőrző Intézet betiltotta kétféle gyermekcumi árusítását. Megállapították ugyanis, hogy a dombóvári UNIO Ipari Szövetkezet „Babett” és a pécsi Plastex Műanyag- és Textilipari Szövetkezet cumijainak minősége nem felel meg a követelményeknek, mi több ezek a termékek életveszélyt is jelenthetnek a gyermekek számára. A kidolgozás ugyanis nem kielégítő, a sorjás, éles műanyag, s az emiatt leváló gumirész igen veszélyes lehet. A KERMI felszólítja a forgalmazókat, hogy az árusítást azonnal szüntessék meg, még mielőtt a letiltást a Kereskedelmi Közlönyben közzéteszik.

♦ A MAHART értesíti az utazóközönséget, hogy március 31-én, szombaton megindítja menetrend szerinti hajójáratát a Dunakanyarba. A hajók az évszázadi menetrendnek megfelelően közlekednek. A közkezdelt budapesti sétahajók is március 31-ével kezdik a hajózási idényt.

♦ A Magyar Tudományos Akadémia által támogatott kutatóhelyek díját szerdán adták át az Akadémia székházában. Ebben az évben a Budapesti Műszaki Egyetem, az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a szegedi József Attila Tudományegyetem és a Pécsi Orvostudományi Egyetem 12 kutatójának eredményes tudományos munkáját ismerték el. Ezzel a díjjal minden évben azokat a kutatókat tüntetik ki, akik kimagasló eredményeket értek el az akadémiai kutatóhelyeken.

♦ „A gyermekekért” díjat 1990. június 2-án ötödik alkalommal adják át. Az adományozók kéri a közvéleményt, javaslatokkal segítsék munkájukat. A díjat azok kaphatják meg, akik a gyermekek nevelésében vagy nevelésük feltételeinek javításában kimagasló eredményességgel dolgoznak az élet bármely, de elsősorban az alábbi területein: kultúra, tudomány, oktatás, sport, tájékoztatás, közélet. A díj egyedi, megosztott, illetve közösségi formában adható. A javaslatokat részletes indoklással, írásban kéri legkésőbb április 30-ig a következő címre: Magyar Útörök Szövet-

sége, 1535 Budapest, Konkoly Thege út 21. Bővebb felvilágosítás az 15-655-75-ös telefonszámon kapható.

♦ Egészségrehabilitációs oktatási központ építéséhez fogott hozzá a Mozgáskorlátozottak Pest megyei Egyesülete Sződligeten. Az elképzelés szerint az e célra rendelkezésre álló 2 hektáros területen szállásépületet emelnek, munkaterápiás helyiséget alakítanak ki, speciális sportlétesítményeket építenek. A rászorulókat – akiket orvos, pszichológus segít a rokkantságukkal járó lelki megterhelések átvészelésében –, új szakmákat sajátíthatnak el az oktatási központban, így továbbra is hasznos tagjai maradhatnak a társadalomnak.

A csaknem 60 millió forintos beruházáshoz az egyesület már eddig is kapott társadalmi segítséget.

□ Budapesten szerdán megkezdődött az Interpol 19. regionális konferenciája, amelyen 27 európai tagország vesz részt, s megfigyelőként jelen van a nemzetközi bűnüldöző szervezetbe belépni szándékozó Szovjetunió, valamint a nem európai tagállamok közül az Egyesült Államok és Izrael képviselője.

A Kelet-Európában először rendezett tanácskozást Gál Zoltán belügyminisztériumi államtitkár, a tárca megbízott vezetője nyitotta meg. Utalt arra, hogy Magyarország 1923-ban alapító tagja volt a nemzetközi szervezetnek, de tagsága 1946-ban megszűnt. Hazánkat 1981-ben vették fel ismét a tagok közé.

♦ A párizsi székhelyű Orvosok Világszövetsége március 30. és 31-iken konferenciát rendez, melynek célja a kelet-nyugati párbeszéd elősegítése. Fő témái: a politika és egészségügyi helyzete, valamint a szegénység felszámolásának lehetőségei. A tízfős magyar küldöttségben lesz dr. Ternák Gábor, aki a konferencián „Egy politikai rendszer egészségügyi veszélyei” címmel tart előadást. A meghívottak között szerepel Luc Montagnier, Jurij Orlov, Andrej Wajda, Doina Cornea és Lech Walesa is.

Minimális „fájdalomdíj”

A vállalatok megszűnésekor a sorkatonai szolgálatukat töltők, illetve a szülői vagy fizetési nélküli gyermekgondozási szabadságon lévők eddig hátrányos helyzetbe kerültek. Ezért a március 12-től hatályos minisztertanácsi rendelet módosította jogaikat. Ezentúl, ha egy vállalat jogutód nélkül megszűnik, s így munka nélkül maradnak az előbbi körbe tartozó dolgozók, a munkáltatónak 3 havi átlagkeresetüknek megfelelő összeget kell részükre kifizetnie. Az összeg alsó határa a munkaviszony megszűnésekor minimálbér háromszoros.

A rendeletet – bár március 12-én lépett hatályba – mindazokra alkalmazni kell, akiknek a sorkatonai szolgálata, szülői, vagy gyermekgondozásra kapott fizetés nélküli szabadsága február 10. óta szűnt meg.

A szenilitás nem akadály

Az NSZEP egykori csúcspozíció vezetői ellen valószínűleg mégsem kerül sor bírósági tárgyalásra és büntetőeljárásra – közölte szerdán az NDK legfőbb ügyésze helyettese. A személyes véleményét hangoztató Lothar Reuter szerint a tavalyi ősszel megbukott pártvezetők megromlott egészségi állapota nem teszi lehetővé bíróság elé állításukat.

Reuter elmondta, hogy a legfőbb ügyész javaslata alapján neves orvosokból álló szakértői bizottság vizsgálja Honecker, Mielke, Stoph, Sindermann, Krolikowski és Axen állapotát abból a szempontból, mennyire képesek elviselni egy esetleges bírósági tárgyalást. A belgyógyászokból, cukorbetegség-szakértőkből, pszichiáterekből álló orvoscsoport vizsgálatainak eredménye április végén várható. Az államügyész helyettese emlékeztetett arra, hogy a nevezett személyek ügyében az ügyészség akkor is lefolytatja a megkezdett vizsgálatot, ha ezt egyes vádlottak szenilitása, szellemi zavarodottsága, illetve a vallomások megtagadása nehezíti is. A hatóságok csak abban az esetben fogják átmenetileg megszüntetni a jogi eljárást, ha bebizonyosodik, hogy egy adott személy – súlyos betegsége miatt – képtelen elviselni a bírósági tárgyalással járó megpróbáltatásokat.

Bibliák Romániába

Aromániai magyar protestáns és unitárius egyházaknak 62 ezer példány Károli Bibliát juttatott el szerdán a Református Sajtóosztály, a Magyar Bibliatársulat és a Magyarországi Református Egyház könyvkiadója. Az akció a Bibliatársulatok Világszövetsége anyagi támogatásával, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának – mint segélyszervezetnek – a közreműködésével történt. Az öt teherautó rakományát képezték még: mintegy ezer kötet vallásos irodalom – a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet számára – és különböző, a Református Sajtóosztály gondozásában megjelenő folyóiratok legfrissebb számai, háromezer példány.

Jobbak az ideji pénzügyi eredmények

A Magyar Nemzeti Bank elmúlt évi tevékenysége legnagyobb eredményének azt tekinti, hogy Magyarország külföldi hitelezése, finanszírozása az elkövetkezendő két évre megoldott. Az új kormány alakításának időszakában az országnak nem kell rövid távú pénzügyi gondokkal szembenéznie – hangsúlyozta Bartha Ferenc, a Magyar Nemzeti Bank elnöke sajtótájékoztatóján. Hangsúlyozta, hogy még ezen a héten, pénteken aláírják Brüsszelben a Közös Piac által nyújtandó 870 millió ECU-s kölcsönről szóló megállapodást, és lehetőség nyílik az első részlet – 350 millió ECU – lehívására. A kölcsönt a konvertibilis devizatartalékok növelésére használhatjuk fel. Kiemelte a továbbiakban, hogy az idei év első két hónapjának pénzügyi eredményei jobban alakulnak, az elmúlt év hasonló időszakánál. Több mint 300 millió dollárral javult a folyó fizetési mérleg a múlt év első két hónapjához képest. Januárban mintegy 22 százalékos volt az infláció; a Nemzeti Bank elnökének véleménye szerint azonban éves szinten tartani lehet az egész évre betervezett 19 százalékos inflációt. A januári inflációs szintet ugyanis nagyrészt az inflációs várakozások, és nem a piaci viszonyok idézték elő.

Dollárok, rubelek

Rekordszintet, 1,9 milliárd rubeles értéket ért el és 8 százalékkal volt nagyobb az 1988-asnál a tavalyi csehszlovák-magyar kereskedelmi forgalom – közölte szerdán Prágában tartott sajtótájékoztatóján a prágai magyar nagykövetség kereskedelmi tanácsosa. Mosóczy Róbert elmondta, hogy tavaly a Csehszlovákiába irányuló magyar export 20 százalékkal nőtt, a csehszlovák export pedig 4 százalékkal csökkent, s ennek következtében a magyar kivitelt mintegy 160 millió transzferábilis rubellel haladta meg a csehszlovák szállítások volumene. Ez lehetőséget nyújtott arra, hogy Magyarország kiegyenlítse a Csehszlovákiával szemben 1988-ban kialakult adósságát, valamint a tavalyi nem kereskedelmi jellegű csehszlovák többletet, s így a múlt évi fizetési mérleg egyensúlytalán zárult. A transzferábilis rubelben lebonyolított forgalom mel-

lett figyelmet érdemelnek a dollárelszámolású üzletek is. Magyar vállalatok mintegy 15 millió dollár értékben adtak el vegyi anyagokat, alumínium-tömböt, olajos magvakat és 30 millió dollárért vásároltak többek között szenn, kokszot és vegyi anyagokat. E termékek egy része rubelesszámolásban is szerepelt.

Nem a magyar átlagpolgárokra...

Danube Air néven 7 millió forintos alaptőkével saját légitársaságot alapított az IBUSZ Rt. Az osztrák Viennair Polsterer Jet és a Repülőgépes Szolgálat közreműködésével.

A cég székhelye Budaörs. A társaság 6-14 személyes JET-gepeket, a belöldi repülőterek elérésére alkalmas kis utasszállító repülőgépeket és amerikai gyártmányú helikoptereket tud ügyfelei rendelkezésére bocsátani. A Danube Air gépei a nagy utasszállító gépektől eltérően rendkívüli légi mobilitást biztosítanak Európán belül, de kívánságra akár azon túl is. Az osztrák partner számítógépe a rendelés felvétele után két perccel vissza tudja igazolni a rendelkezésre álló gép adatait és az útvonalon kívül a légifuvar árát is. A megrendelt repülőgép a rendeléstől számított egy órán belül már igénybe is vehető.

Kérdés a szélbe

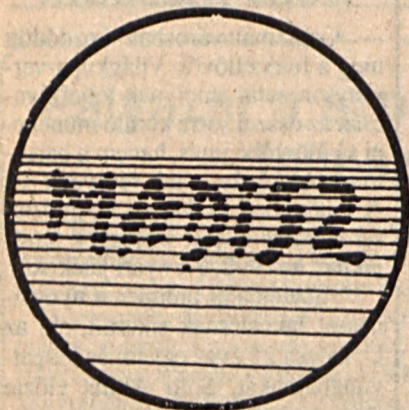
Vajda Mihály politológus a televízióban kommentálta a választást. Szerinte a Magyar Demokrata Fórum az ország elmaradottabb részében jutott szavazattöbbséghez. Most csak azt volna jó tudni, hogy Vajda úr házában melyik elmaradott településen jutott diplomához. Szegeden? Budapesten?

Tanyassy

A Közlekedési, Hírközlési és Építési Minisztérium közölte, hogy a tárca vezetője 1990. március 28-i hatállyal felmentette Jahoda Lajost, a Malév vezérigazgatóját. Az MTI-nek a tárcától szerzett információja szerint Jahoda Lajos felmentése vele egyetértésben történt, és az utóbbi napokban a Tel Aviv-i járat körül kialakult feszültségek politikai következményének tudható be.

(MTI)

SATU MARE

SZATMÁRNÉMETI

Ilyen és ehhez hasonló jelvényekkel ellátott MADISZ-zászlókat égettek Szatmáron március 15-én azzal az indokkal (VAT-RA), hogy ezek magyar nemzeti szimbólumok. Kérdés: miben jelképezi ez az ábra a magyar államiságot, s mivel sérti a román-szlovák nemzeti érzéseit?

Szűcs László

Holnapi számunkban olvashatják, hogy nem tudják, mitől robbant fel egy budapesti ház